

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Faculty of Romance and Germanic Philology
Linguistics and Translation Department

Translation project: *A Phở Love Story* by Loan Le
Перекладацький проєкт:
Переклад книги Лоан Ли “*A Phở Love Story*”

BA Paper

Alina Cherniavska
PERb-2-22-4.0d

Цим підписом засвідчую
що подачі на захист
рукопис та електронний
документ є ідентичні.
25.05.2026р.

Research advisor
Kozachuk, Ph.D.

Kyiv 2026

Abstract

This translation project is dedicated to exploring the concept of “deviant language” and its manifestations in Ukrainian translations, with a particular focus on the linguistic and stylistic aspects of this phenomenon in the translated text. The study is based on Loan Le’s *A Phở Love Story* — a romantic novel for teenagers that tells the story of bilingual Vietnamese-American characters grappling with issues of identity, cultural belonging, and intergenerational conflict. The project examines deviant speech as a complex sociolinguistic phenomenon, analyzing its key linguistic features—specifically, non-standard grammar, phonological deviations, lexical borrowings, and code-switching between English and Vietnamese — as well as the stylistic features that characterize the speech of characters representing the diaspora. Particular attention is paid to how these features function not only as markers of linguistic differences but also as significant carriers of cultural identity, social experience, and emotional authenticity.

Key words: linguistic features, stylistic peculiarities, deviant speech, Vietnamese diaspora, code-switching, translation strategies, translation techniques, manifestation of deviant speech.

Анотація

Цей перекладацький проект присвячений дослідженню поняття “девіантної мови” та її проявів в українських перекладах, при цьому особлива увага приділяється лінгвістичним і стилістичним аспектам цього явища в перекладеному тексті. Дослідження базується на романі Лоан Ле “A Phở Love Story” — романтичному романі для підлітків, що розповідає історію двомовних в’єтнамсько-американських персонажів, які борються з проблемами ідентичності, культурної приналежності та міжпоколіннього конфлікту. Проект розглядає девіантну мову як складне соціолінгвістичне явище, аналізуючи її ключові лінгвістичні особливості — зокрема, нестандартну граматику, фонологічні відхилення, лексичні запозичення та переключення кодів між англійською та в’єтнамською мовами — а також стилістичні особливості, що характеризують мовлення персонажів, які представляють діаспору. Особлива увага приділяється тому, як ці риси функціонують не лише як маркери мовних відмінностей, а й як значущі носії культурної ідентичності, соціального досвіду та емоційної автентичності.

Ключові слова: мовні особливості, стилістичні особливості, девіантне мовлення, в’єтнамська діаспора, перемикання кодів, перекладацькі стратегії, перекладацькі прийоми, прояв девіантного мовлення.

Contents

Introduction.....	4
Chapter 1. Translation of the book <i>A Pho Love Story</i> by Loan Le	5
Chapter 2 Features of reproducing deviant speech by members of the Vietnamese diaspora.....	34
2.1 Authorial Background, Textual Characteristics, and Genre Specificity.....	34
2.2 Methods of distributing deviant statements by members of the Vietnamese diaspora.....	36
2.3 Linguistic and stylistic analysis of translation and translation strategies	37
Conclusions	40
List of references	41
Appendix A.....	43

Introduction

Nowadays, many teens and adults enjoy reading books to immerse themselves in a world of magic, adventure, or love. There are many genres of books for any target audience, but in most cases, readers choose romance novels or any book where love is the main or secondary theme. But why is this so, according to the article *Why Are Romance Novels So Popular?*: “Love is one of the major elements of human life, and, as such, the “plot” of falling in love is universal” (Kirk McElhearn, 2024), favourite books recreate the picture of the world where readers themselves would like to be and live. It is also important to include elements of your country's culture in the story, such as songs, words or customs. Cultural references to traditional beliefs, songs, and everyday practices play a crucial role in shaping the meaning of the narrative and constructing the characters' identities. These elements not only enrich the story but also serve as carriers of cultural memory and national heritage.

The book *A Pho Love Story* embodies these qualities, from the love story of two teenagers to the multiculturalism that ties together Vietnamese culture, the American context, and the themes of family, memory, and food.

Topicality of the study. In a globalization world, there is growing interest in literary translation as a means of intercultural communication. Contemporary literature increasingly reflects diverse cultural experiences, identities, and traditions, making translation not only a linguistic but also a cultural and interpretive process. In this context, the translation of the novel *A Pho Love Story* is especially relevant, as the book presents a unique mix of Vietnamese and American cultural elements.

The aim of the study is the peculiarities of rendering realia in Ukrainian translation of Loan Le's novel *A Pho Love Story*.

In accordance with the goal, the study has the following tasks:

- to perform a complete translation of the primary text (presented in Chapter I);
- to analyze the stylistic and genre characteristics of Loan Le's novel;
- to identify and categorize the linguistic challenges encountered during the translation process.

The object of research is the literary genre of a romantic novel.

The subject of the research is fantasy realia in Ukrainian translation of the novel *A Pho Love Story*.

The body of research is the text of Loan Le's novel *A Pho Love Story* (416 pages, namely the source fragment is 48,870 characters), and its Ukrainian translation.

The thesis paper consists of an introduction, two chapters, conclusions, a list of a references. The total volume of the term paper is 43 pages.

Chapter 1. Translation of the book *A Pho Love Story* by Loan Le

Chapter 1 BAO

Hoisin sauce is not paint.

We need a sign that says that, because our customers don't get it. Today's latest work is a misshapen star on the wall. A five out of ten, if you ask me. The kid's parent probably did a double take, snatched the bottle away, then paid the check and left before Mạ could notice. To be honest, it's not like the sauce makes our wall look worse; it's just hard to wipe off when it dries. But I try, I really do —sometimes. Maybe.

Various relatives from both sides of my family judge me from their water-stained portraits that hang around the restaurant.

I sit down and look ahead at the five booths I still need to wipe clean, but this heat's unbearable and the main fan, the good fan, died last week. Break time. I brush off grains of rice that cling to my apron. Later, I'm sure I'll find a few that somehow end up under my socks at the end of each shift. On the opposite side, my best friend, Việt, goes at the same pace as me. His ears are plugged up, probably to block out the *Paris by Night*-like soundtrack blasting from the back room, songs on repeat about the Vietnam War, love, war, poverty, war.

Việt is the most chaotic neutral person I know. On any other day he wastes time by raving about the latest criminal-investigation show he's gotten hooked on. I consider that a trade-off; he's the one who suffers through my fascination with strange words. Once I was wiping down a front window from the inside, unknowingly overriding his work and adding more streaks than there were to begin with. I'd been mentioning the word “defenestrate,” which made him calmly threaten me with that very word.

Ba stands behind the counter, punching in numbers at the cash register, then piercing receipts onto a spindle. I think he finds the routine satisfying.

Розділ 1 BAO

Соус хойсін — не фарба.

Нам потрібна табличка з таким написом, бо відвідувачі цього не розуміють. Сьогоднішнє творіння — кривобока зірка на стіні. Якщо мене запитати, то я б оцінив би її на п'ять з десяти. Ймовірно, батьки дитини глянули, відібрали пляшку, розрахувалися і пішли, перш ніж ма помітила. Чесно кажучи, соус не псує вигляд стіни, але як важко ж його відтерти, коли він висихає. Але я старався, іноді старався. Можливо.

Родичі з застарілих портретів, що висять у ресторані, осуджують мої вчинки.

Я сів і дивився на п'ять столів, які мені ще потрібно вимити, спека нестерпна, а центральний, робочий вентилятор, зламався минулого тижня. Перерва. Я змахнув з фартуха прилиплі рисові зернята. Пізніше, впевнений, я знайду ще кілька, які дивним чином опиняться в моїх шкарпетках, як це трапляється наприкінці кожної зміни. Навпроти мене мій найкращий друг В'єт працює в тому ж темпі, що й я. Він заткнув вуха, мабуть, щоб не чути *Paris by Night*, пісню що лунає з підсобки. Пісні, які крутяться на повторі, про війну у В'єтнамі, кохання, війну, бідність, війну.

В'єт — індивідуаліст. В інший день він бурхливо розповідає мені про кримінальний серіал, на який він підсів. Я вважаю це компромісом; адже саме він страждає від моєї пристрасності до дивних слів. Одного разу я протирав переднє вікно зсередини, несвідомо псуючи його зусилля і додаючи ще більше смуг, ніж було спочатку. Я згадував слово “дефенестрація¹”, й він спокійно погрожував мені ним же.

Па стоїть за прилавком, набирає суму на касовому апараті, а потім наколює чеки на шпиль. Думаю, йому подобається ця рутина.

¹ Дефенестрація (анг. defenestrate) – викинути когось або щось із вікна.

The front door opens, the bell shattering the slowness in the restaurant, ushering in more sticky hot air. My mom's voice whips two other lingering, taskless waiters to attention, and I snatch up the towel and wipe o bean sprouts, leafless stems of herbs, and straw wrappers shaped as tiny accordions. Mẹ charges across the room. She drops her plastic shopping bags in the path toward the kitchen, a storm on her face. Everyone clears the way for her; they know Mẹ's mood. But Ba's expression is as indifferent as his look in their wedding pictures from the 2000s: Stone. Cold.

My mom slaps down a crumpled piece of paper before him. “Anh, do you know what they're doing across the street?”

Without looking up, speaking to his calculator, he asks, “Did you get more sriracha sauce?”

“On my way back, I saw these ugly posters all over the place.”

“There was a sale. Did you get them on sale?”

It's always like this, their conversation misaligned, a *not much* to a *how are you* question.

“Lampposts, windows all over Bolsa Avenue!”

Glass shatters in the back kitchen. The line cooks start blaming each other, Spanish and Vietnamese mingling together. My guess: Binh did it. That guy sucks at his job more than me.

Mẹ ignores the noise. “Two-for-one. Two-for-one bowl of phở². *Trời ơi*.” Only one family can get her riled up like this. She pauses. “They're trying to steal all our customers. Why isn't Anh worried?”

Ba snorts. “Their phở is not good. They never have enough salt.” Now *that* I can't verify. I've never stepped foot into the Mais' restaurant. Because what happens? Apparently, my mom will cut my legs off.

Вхідні двері відчинились, дзвінок порушив тишу в ресторані, впускаючи ще більше в'язкого гарячого повітря. Голос моєї мами змушує двох інших офіціантів, які засиділися без діла, звернути увагу, а я хапанув рушник і витираю паростки квасолі, стебла зелені та солом'яні обгортки у формі маленьких гармошок. Ма вринувалась в кімнату, кинула свої пакети з покупками на підлогу прямуючи до кухні, на її обличчі читалась справжня буря емоцій. Всі розступились перед нею, бо знали, що вона не в настрої. Але вираз обличчя па був все такий же байдужий, як і на їхніх весільних фотографіях з 2000-х років: кам'яний. Холодний.

Моя мама кинула перед ним зім'ятий папірець.
— Ан, ти знаєш, що вони там роблять через дорогу?

Не підводячи очей, дивився в калькулятор та запитав:
— Ти купила соус шрірача?

— Ці потворні флаери висіли всюди, коли я поверталась додому.

— Була знижка. Ти купила його зі знижкою?

Так у них завжди, вони не слухають один одного відповідаючи “небагато” на запитання “як справи”.

— На ліхтарях, на вітринах — по всій вулиці Болса!

На задній кухні розбилось скло. Кухарі почали звинувачувати один одного, змішуючи іспанську та в'єтнамську. Я думаю, що це зробив Бінь. Цей хлопчина гірший ніж я у своїй роботі.

Ма ігнорує шум.

— Дві за ціною однієї. Дві порції за ціною однієї миски фо. *Trời ơi!*
Лише одна родина може так її роздратувати. Вона робить паузу:
— Вони намагаються переманити всіх наших клієнтів. Чому ти не хвилюєшся?

Па фиркнув:

— У них фо без смаку, прісне як завжди.

Цього *перевірити* не можу. Я ніколи не був у ресторані родини Май. Бо що тоді? Мабуть, мама мені ноги відріже.

² Фо (з в'єт. phở) – традиційна в'єтнамська страва, суп з рисовою локшиною, яку зазвичай подають з яловичиною або куркою.

³ Trời ơi (з в'єт.) – Боже мій.

Maybe they had one of the waiters pose as a customer....

Mẹ nods, dialing back her worry. After a moment, she says, “Two-for-one phở. Who wants to have phở *lạt*?” She laughs at her own joke about their phở’s blandness. Ba joins, too.

Lately their preoccupation with the Mais has ratcheted, probably because they keep hearing about the changes the other family’s been making, changes that seem to be in direct response to our adjustments. We’d recently added new wood grain blinds that block out the sun—just because it looks like they replaced their blinds, too.

My mom zeroes in on me. “*Con đang làm gì đó?*” She side-eyes my tables. “Why are the tables still dirty?”

“I’m not finished yet.”

“Why not? He’s done.” Mẹ points to the opposite side.

I look across the room at Việt—

And blink. The tables are shining, and the mirrors are fingerprint-less and—yes—hoisin-less. Kid’s like an Asian Flash. “Oh, c’mon,” I mutter.

“*Giỏi quá!*” she says to the traitor.

“*Cảm ơn,*” Việt answers without a trace of an accent even though he was born here.

My mom turns back to me. “Hurry up!” She jabs a finger at me. “And fix your hair! It’s so messy.” I can’t help it; my hair has a mind of its own.

Можливо, вони попросили одного з офіціантів видати себе за клієнта...

Ма киває головою, відганяючи своє занепокоєння. Через мить вона каже:

— Два фо по ціні одного! Хто захоче другий, коли перший на смак як вода?

Вона сміється зі свого жарту про прісний смак їхнього фо. Тато приєдується.

Останнім часом їхня зацікавленість до родини Май посилилась, ймовірно, тому що постійно чують про зміни, які робить інша родина — і ці зміни здаються прямою відповіддю на наші власні. Нещодавно ми встановили нові жалюзі під колір дерева, які захищають від сонця і, здається, вони теж змінили просто щоб не відставати.

Мама одразу переводить погляд на мене.

— *Con đang làm gì đó?*⁴ — запитала.

Вона зиркає на мої столи краєм ока. — Чому столи досі брудні?

— Я ще не закінчив.

— Чому? Він вже впорався. — каже ма, показуючи на протилежний бік.

Я дивлюся на В’єта —

Кліпаю очима. Столи блищать, дзеркала — без відбитків і, без плям від сойсу хойсин. Хлопець — наче азійський Флеш. — Та ну, — бурмочу я.

— *Giỏi quá!*⁵ — каже зраднику.

— *Cảm ơn*⁶, — відповідає В’єт.

Моя мама обертається до мене.

— Швидше! — тикає вона пальцем у мій бік. — І зачеши волосся! Воно таке розпатлане.

⁴ Con đang làm gì đó? (з в’єт.) – Сину, ти що робиш, а?

⁵ Giỏi quá! (з в’єт.) – Молодець!

⁶ Cảm ơn (з в’єт.) – Дякую.

The poster that Mẹ showed my dad floats to the ground in her wake. Curious, I pick it up, passing by Việt. Making sure my mom's a good distance away, I elbow him. "Suck-up."

Việt lands a punch to my stomach. "Lazy."

I pretend not to die; he's always been stronger than me.

Việt goes into the back room. I look down at the flyer. I'm not sure how anything like this can be considered ugly. It's awesome. There's no other word for it. Just really cool—some kind of collage of old and modern Vietnam: a woman wearing a traditional silk white dress and rice hat winking at a camera. You can see the sun and beachline—reminding me of Nha Trang, my parents' hometown—blazing behind her. An airplane ying above the woman spells out in the clouds OH MAI MAI PHỞ: TWO-FOR-ONE DEAL. With this kind of advertising from the Mai family, my parents should be worrying about *our* advertising. We don't have a Linh on our team.

I glance out the window. As if this poster summons her, Linh appears from Larkin Street's direction. She rushes into the restaurant, her flyaway hair alive, her large canvas bag, which she hauls everywhere, hitting her long legs. Over the entrance and below a pagoda-style eave hangs a South Việt ag just like ours—yellow with three red stripes—and it utters in greeting to Linh. She's always a colorful blur—going to class, dashing down La Quinta's hallways when the bell lets out, running into the restaurant at 3:30 p.m.

I see her, but I know close to nothing about her. Maybe it's a good thing she's constantly moving, because if she ever stopped, we might have to talk to each other. And we haven't done that since we were kids.

Hypothetically, a Buddhist temple is not a place for insults or threats or a potential bloodbath.

Я нічого не можу вдіяти; моє волосся живе власним життям.

Флаєр, який ма показувала моєму татові, падає на підлогу. Зацікавившись, я підняв його, проходячи повз В'єта. Впевнившись, що мама далеко, я штовхаю його ліктем.

— Лизоблюд, — кажу.

В'єт б'є мене в живіт.

— Ледар.

Я роблю вигляд, що мені не боляче; він завжди був сильніший ніж мене.

В'єт пішов у підсобку, а я дивлюся на флаєр. Не розумію, як можна назвати щось таке потворним. Це дуже класно! Іншого слова немає. Колаж старого і сучасного В'єтнаму. Жінка в традиційній шовковій білій сукні та з рисовим капелюхом підморгує в камеру. За нею палає сонце і видно берег — нагадує Ня Транг, рідне місто моїх батьків. Над жінкою літає літак, а в хмарах написано: ДВА ПО ЦІНІ ОДНОГО.

Якщо родина Май робить таку рекламу, то моїм батькам справді варто хвилюватися про *нашу*. У нашій команді немає Лінь.

Я глянув у вікно. Ніби плакат її кличе, Лінь з'являється з боку вулиці Ларкін. Вона вривається в ресторан, її розвіяне волосся живе своїм життям, а велика полотняна сумка, яку вона носить скрізь, ляскає по довгих ногах. Над входом, під пагодоподібним карнизом, висить прапор Південного В'єтнаму, такий же, як у нас — жовтий із трьома червоними смугами — ніби вітає Лінь. Вона завжди яскрава як пляма: іде на заняття, мчить коридорами школи Ла-Кінти, коли дзвінок пролунає, вривається в ресторан о 15:30.

Я бачу її, але майже нічого про неї не знаю. Мабуть, добре, що вона постійно в русі, бо якби колись зупинилася, нам, можливо, довелося б поговорити одне з одним. А ми не робили цього з дитинства.

Гіпотетично, буддійський храм — це не місце для образ, погроз або потенційної кривавої розправи.

I've gone to temple sporadically throughout my life, but the day I met Linh is the most memorable, for many reasons, aside from running into the rest of the Mais and being *thiis* close to seeing bloodshed before Ông Phật.

Before meeting Linh, I'd never seen another seven-year-old kid stab paper with a crayon. Repeatedly. We were in the kids' room where the chùa's volunteers babysat kids as the parents went to worship or at least get a moment of silence. Mine were catching up with friends upstairs. There were tables with finger paint, macaroni, glue, and paper, and another table with crayons and markers. I'm not sure why—maybe because it was less work—I went for the crayons.

The other kids sat so far away from Linh because they were afraid she might turn on them. But the look on her face was calm and concentrated—satisfied, even—and when she made sure all of the crayons were completely dull, she raised her white paper in triumph. I was closest to her, so she showed it to me.

The dots formed a complete picture: green grass, a yellow sun, and a red-and blue swing set.

“Wow,” I said, like any six-to-eight-year-old Asian kid with a bowl cut would say.

“It's the playground at my school,” she answered proudly.

“Can you draw Spider-Man?” Because back then, that was the only thing that mattered to me.

“Maybe. I can't remember what he looks like. I need something to look at.”

“I have one! I can get it!” I'd brought along my Spider-Man backpack, but it was upstairs in a cubby with our shoes. We raced out of the room, escaping the volunteers, who didn't really try to catch us. Up on the main floor, the temple membership was serving bowls of *phở chay* and a white-haired lady waved us over for a bowl of vegetarian soup.

Я відвідував храм протягом усього життя, але день, коли я зустрів Лінь, запам'ятався найбільше — з багатьох причин, не рахуючи того, що я натрапив на решту родини Май і була *маааааайже* на межі того, щоб побачити кровопролиття перед образом Ông Phật⁷.

До зустрічі з Лінь я ніколи не бачив, щоб інша семирічна дитина так наполегливо “колола” папір олівцем. Постійно. Ми були в дитячій кімнаті, де волонтери буддійського храму слідували за дітьми, поки батьки ходили молитися або хоча б мали хвилинку тиші. Мої батьки були вгорі, спілкувалися з друзями. У кімнаті стояли столи з пальчиковими фарбами, макаронами, клеєм і папером, а на іншому столі — олівці та фломастери. Не знаю чому — мабуть займало менше зусиль — я взявся за олівці.

Інші діти сиділи далеко від Лінь, бо боялися, що вона може проткнути їх. Але на її обличчі був спокій і зосередженість — навіть задоволення — і коли вона переконалася, що всі олівці зовсім затупилися, вона підняла свій білий аркуш у тріумфі. Я був найближче до неї, тож вона показала його мені.

Крапки утворили цілісну картину: зелена трава, жовте сонце та синьо-червона гойдалка.

— Вау, — сказав я, як це зробила б будь-яка шестирічна-восьмирічна азіатська дитина з зачіскою “горщик”.

— Це ігровий майданчик у моїй школі, — гордо відповіла вона.

— Можеш намалювати Людину-павука? — бо тоді це було єдине, що мене цікавило.

— Можливо. Не пам'ятаю, як він виглядає. Мені потрібен зразок, з якого я можу змалювати.

— У мене є! Я можу його дістати! — Я міг б принести свій рюкзак із Людиною-павуком, але він був угорі, у шафці разом із нашими черевиками. Ми рванули з кімнати, уникаючи волонтерів, які насправді не намагалися нас зупинити. На головному поверсі члени храму роздавали *phở chay*⁸, а біля них стара жінка з сивим волоссям помахала нам, кличучи.

⁷ Ông Phật (з в'єт.) – Будда.

⁸ *phở chay* (з в'єт.) – фо без м'яса.

Linh took her bowl with everything that my family always taught me to use: hoisin sauce, thai basil, and bean sprouts. That told me she knew phở; she came from phở. It was confirmed when we both tried the phở at the same time and said, “BLECH.” Salty as hell. We left our bowls, quick, then moved on to our destination.

Running, that’s what I remember. I was chasing a girl I barely knew, but I really wanted that Spider-Man drawing. Before we could get to my backpack, though, Mẹ’s sharp voice rang out. The one that still summons centuries’ worth of furious Vietnamese mothers. I froze. Our families stood on opposite sides of the room, where Buddha was at the center, accepting gifts and praise from the visitors. Linh and I were caught in between. I waited for Buddha to come alive, chime in, like a referee, and bellow—while the ground vibrates forcibly — “Ready, set, FIGHTTT!”

But nothing like that happened.

Linh’s mom took one step forward, like she was marking her territory. Her eldest daughter and husband were just behind her.

“*Đến đây,*” my mom said to me. I thought she was angry at me for running in a temple. I couldn’t say no and when I was with her again, she gripped my hand tight. Ba hung back, and I remember being confused by the fury barely contained on his face, so different from his usual passivity.

After that, they all but dragged me and Linh away from each other.

“You still haven’t finished your tables.”

Ba’s voice from the front desk snaps me out of my memories. I’m still standing by the windows, but I notice the sky is a bit darker and the lampposts are starting to turn on. The din of inside chatter fills my ears.

“Why do you have that flyer?”

“Sorry,” I say. “I was thinking of how ugly it looked. Mẹ’s right.” I walk to the nearest trash can, hand poised over it.

Лінь взяла свою миску з усім, чого моя родина завжди навчала мене додавати: соус хойсін, тайський базилік і проростки сої. Це дало зрозуміти, що вона знається на фо; вона виросла з фо. Це підтвердилося, коли ми одночасно спробували локшину і сказали:

— ФУ! — Солона як морська вода. Ми швидко залишили наші миски і рушили до наступного пункту призначення.

Все що я пам’ятаю — біг. Я ганявся за дівчиною, яку ледь знав, але мені дуже хотілося того малюнка Людини-павука. Проте перш ніж ми дісталися мого рюкзака, пролунав голос ма. Той самий, що й досі змушує боятися цілих поколінь розлючених в’єтнамських матерів. Я застиг. Наші родини стояли по різні боки кімнати, а Будда був посередині, приймаючи дари та похвалу від відвідувачів. Лінь і я опинилися посередині. Я чекав, коли Будда оживе, втрутиться, як суддя, і зареве — поки підлога сильно тремтить: — На місця, увага, БИЙТЕЕЕСЬ!

Але нічого не сталося.

Мама Лінь зробила крок уперед, ніби позначала свою територію. За її спиною стояли старша донька та чоловік.

— *Đến đây*⁹, — сказала мама. Я подумав, що вона сердиться на мене за те, що я біг по храму. Я не зміг сперечатися, і коли я опинився поруч із нею, вона міцно схопила мене за руку. Па стояв осторонь, і я пам’ятаю, як він лютував, ледве стримуючись, зовсім не схоже на його звичайну спокійність.

Після цього вони майже відірвали мене і Лінь один від одного.

— Ти все ще не протер столи.

Голос па з-за стійки повертає мене з думок у реальність. Я все ще стою біля вікон, але помічаю, що небо трохи потемніло й ліхтарі починають засвічуватися. У вухах наростає гул розмов усередині.

— Чому в тебе цей фласр?

— Вибач, — кажу я. — Я якраз думав про те, який він потворний. Ма має рацію. — Я підходжу до найближчого смітника, тримаючи руку над ним.

⁹Đến đây (з в’єт.) – Підійди сюди.

The story of me and Linh at the temple could have been kept as a carefree memory, lost and dusty like an old book in the basement. And I did actually forget about it; she was just one of many kids I'd run around with and never saw again—best friends for an hour or two, instead of forever.

Then Linh's family opened their restaurant across from us five years ago, and I knew it was her. I knew she still drew, because she carried her portfolio with her everywhere, the size of it almost as big as her body.

I also knew that I couldn't go anywhere near her without risking my mom's wrath. Disdain was clear in my mom's voice whenever she talked about that restaurant, as if it were a person.

I heard that restaurant underpays its staff.

That restaurant is connected to a gang; they just moved from San Jose, after all.

That restaurant blackmailed Bác Xuân, pushed him out of his business.

That last reason might be why the neighbors didn't accept them so easily at first. Bác Xuân had basically helped the area flourish, connecting fellow business owners with the right people. Beloved, you can say. I don't think my mom's circle of friends made it any easier for *that restaurant*—social wolves who ran various businesses in the area: like Lien Hoa BBQ Deli, nail and hair salons, and even one travel agency. Back then advertising wasn't really a thing, so the good word of one of these women? Certified. You either get a *dở ęc* or a *cũng đượс*, the latter being as close to great as you can get in terms of Vietnamese praise. Their group is led by Nhi Trung, an older woman who constantly liked to brag that her name bears a similarity to one of the female military leaders to rebel against the Chinese domination centuries ago—as I discovered on Wikipedia. As if that was supposed to impress people these days. I think of her as the General, though the real-life Nhi Trung was the general's daughter.

Історія про мене та Лінь у храмі могла б залишитися безтурботним спогадом, загубленим і припорошеним пилом, як стара книга в підвалі. І я справді про неї забув; вона була просто однією з багатьох дітей, з якими я бігав того дня й яких більше ніколи не бачила — найкращі друзі на годину-дві, а не назавжди.

А потім, п'ять років тому, родина Лінь відкрила свій ресторан навпроти нашого, і я відразу зрозумів, що це вона. Я знав, що вона й досі малює, бо вона всюди носила із собою своє портфоліо— майже такого ж розміру, як і вона сама.

Я також знав, що не можу навіть наблизитися до неї, не ризикуючи накликати мамин гнів. Зневага чітко звучала в маминому голосі щоразу, коли вона говорила про той ресторан, ніби це була жива людина.

Я чув, що той ресторан недоплачує своїм працівникам.

Той ресторан пов'язаний з бандою; зрештою, вони лише нещодавно переїхали з Сан-Хосе.

Той ресторан шантажував дядька Суан й вижив його з власного бізнесу.

Можливо, саме з цієї причини сусіди спершу не прийняли їх так легко. Дядько Суан фактично допоміг району процвітати, поєднуючи власників бізнесів із потрібними людьми. Улюблений, можна сказати. Не думаю, що коло друзів моєї мами полегшило становище *того ресторану*— соціальні “вовчиці”, які керували різними бізнесами в окрузі: наприклад, Л'єн Хоа BBQ Deli, салонами манікюру та перукарнями, а також навіть туристичним агентством. Тоді реклама була не дуже поширена, тож хороша репутація однієї з цих жінок? Гарантований успіх. Могли прокоментувати: або *dở ęc*¹⁰, або *cũng đượс*¹¹, причому останнє — максимально близьке до “чудово” в цій системі похвали. Їхньою групою керує Ні Чрінг, старша жінка, яка постійно хвалилася, що її ім'я схоже на ім'я однієї з жіночих військових лідерок, що колись повставали проти китайського панування століття тому — як я дізнався з Вікіпедії. Ніби це

¹⁰ *dở ęc* (з в'єт.) – жажливо.

¹¹ *cũng đượс* (з в'єт.) – так собі.

She had a special reason for hating the Mais; she'd always liked Bác Xuân's spot and said it'd gotten the most traffic. I bet she was planning to go for it right when the first opportunity came up.

Luckily gossip changes and some attention spans are short. Now the Mais' restaurant has become a fixture just like ours. But that doesn't stop my mom's competitive streak.

My parents—my mom, really—have now perfected the art of non encounters, knowing their schedule right down to when they close and when they leave. In a way, their schedule has become ours. We're background characters in each other's stories.

As I look at the poster in my hands, though, I wonder if it's possible for us to change up our scripts. What would happen if our families came face-to-face with each other like that time at the temple? What would me and Linh say to each other?

“Tại sao màý đứng đó vậy?”

“Sorry!” I shout to my mom. Back to work.

I fold up Linh's poster and pocket it, not knowing why.

Chapter 2

Linh

“Maybe I just won't take the SATs again. Maybe I'll just drop out right now and become the next best American novelist.”

I give my best friend, Allison, my *You're annoying me again* look, since this is the third time she's interrupted me as I worked on my latest sketch. “C'mon.”

“No, really. What's the point of the SATs? There's no real-life application that we can get here.” She twirls her curly hazel hair with a finger. Her foot kicks my left ankle. “And your legs are in my space again.”

мало вражати людей. Я думаю про неї як про генерала, хоча справжня Ні Чрінг була дочкою генерала.

У неї була особлива причина ненавидіти родину Май; їй завжди подобалося місце дядька Суан, і вона казала, що там був найбільший потік клієнтів. Б'юся об заклад, вона планувала захопити його, щойно з'явиться перша можливість.

На щастя, плітки змінюються, а люди забувають. Зараз ресторан родини Май став діючим закладом, як і наш. Але це не зупиняє змагальний дух моєї мами.

Мої батьки — точніше, моя мама — тепер довершили мистецтво уникання зустрічей, знаючи графік родини Май до найменших деталей: коли вони зачиняють ресторан і коли йдуть. У певному сенсі, їхній графік став нашим. Ми стали другорядними персонажами в історіях одне одного.

Та коли я дивлюся на флаєр в руках, мені цікаво, чи можливо змінити наші сценарії. Що було б, якби наші родини опинилися один перед одним, як того разу в храмі? Що ми з Лінь сказали б одній одній?

— *Tại sao màý đứng đó vậy*¹²? — крикнула мама.

— Вибач! — кричу я у відповідь, повертаючись до роботи.

Я складаю флаєр Лінь і кладу його до кишені, не розуміючи чому.

Розділ 2

Лінь

— Мабуть, я просто більше не складатиму НМТ. Мабуть, я просто кину навчання і стану наступною найкращою американською романісткою.

Я кидаю своїй найкращій подрузі Еллісон погляд “*ти знов мене дратуєш*”, бо це вже втретє, як вона перебиває мене під час роботи над останнім ескізом.

— Та ну.

— Ні, серйозно. Який сенс у цьому НМТ? Ми не можемо отримати тут ніякого практичного застосування. — Вона закручує своє кучеряве русяве волосся пальцем. Її нога ляскає по моїй лівій щиколотці.

¹² Tại sao màý đứng đó vậy (з в'єт.) – Чому ти там стоїш?

I fold them just a bit more, but there's not much I can do in this booth. "You're going to do fine. They were fine the first time around. So what if your math scores aren't perfect? They're still great. And you'll ace the writing part, Ms. Editor in Chief. I know it."

"And you're going to ace all of it. Because you're Linh fucking Mai," Ali says. She pretends to take an angry slurp of her *cà phê sữa đá*, condensation leaving a puddle next to her. Since middle school we've always had iced coffee to get us through the mountain of homework we have. Senior year just started but I already feel as if I'm buried.

Some of my coffee spills onto the table, soaks the edges of my cream-colored sketch pad. I don't clean it up. Ms. Yamamoto is in my head, saying, *If you want to be an artist, you'll need to get messy*. I focus on my sketch.

Downtime at the restaurant is actually a nice time to draw. The empty seat next to me balances my Prismacolors. My eraser, an ugly blend of all the colors I've been using, sits beside them. The sketch isn't going that bad. The assignment: *Draw your memories*. Instructions: *Why the hell should I tell you what to do?* Or at least that's what Yamamoto always says to our art class.

I'm drawing a beach scene, remembering the time Ba taught me how to oat on my back, and where Mẹ taught me how to "cook" with sand—or play make believe as I dug concave dents in the sand, poured water in them to make *bánh bèo ngọt*, a sweet steamed treat you can hold in the palm of your hand and eat.

My older sister, Evelyn, stayed under the shade of our umbrella, reading—of all things—a book about the human skeleton. Guess who's now majoring in biology at UC Davis?

The tip of my colored pencil breaks as I shade an area under my beach umbrella.

— I твої ноги знову мені заважають.

Я посунула їх трохи далі, але через цей столик я мало що можу зробити.

— Ти впораєшся. Твої бали були й будуть ідеальні. Та й що, якщо з математикою не все бездоганно? Все одно добре. А в письмовій частині ти знавеш, пані Головний Редактор. Я знаю це.

— I ти впораєшся з усім. Бо ти, Лінх, чорт забирай, Май, — каже Еллі. Вона прикидається, що сердито ковтає своє айс лате, залишаючи калюжку конденсату поруч. З середньої школи ми завжди п'ємо каву, щоб пережити гору домашніх завдань. Старша школа щойно почалась, а я вже відчуваю себе похованою.

Краплина моєї кави впала на стіл, просочилася по краях мого кремового скетчбука. Я не витерла її. Пані Ямамото у моїй голові каже: *Якщо хочеш бути художником, доведеться забруднитися*. Я зосереджуюся на своєму ескізі.

Пауза в роботі ресторану — насправді чудовий час для малювання. Порожнє місце поруч зі мною слугує підставкою для моїх олівців від марки Prismacolor. Моя гумка — потворна суміш усіх кольорів, якими я користувалася, — лежить поруч. Ескіз іде не так уже й погано.

Завдання: *намалювати свої спогади*. Інструкції: *чому, чорт забирай, я маю казати тобі, що робити?* Принаймні так завжди каже Ямамото на наших уроках мистецтва.

Я малюю пляж, згадуючи, як па вчив мене лежати спиною на воді, і як ма вчила мене "готувати" з піску — тобто гратися у вигадку, коли я виривала в піску увігнуті ямки, наливала туди воду й "готувала" *bánh bèo ngọt*¹³, яке можна тримати в долоні та їсти.

Моя старша сестра Евелін сиділа в тіні під парасолькою й читала — з усього на світі — книжку про людський скелет. Вгадайте, хто тепер вивчає біологію в Каліфорнійському університеті в Девісі?

Кінчик мого кольорового олівця ламається, коли я заштриховую ділянку під пляжною парасолею.

¹³ *bánh bèo ngọt* (з в'єт.) – солодке парене тістечко.

“What is it?” Ali says, reaches over her SAT book to touch the picture—but I quickly slap her hand away. “*Jesus*, you’re a beast when you’re drawing, you know that?”

I pull back my sketch pad. “It’s not ready yet.” And it won’t be if I keep losing focus, or let Ali distract me with her talking.

And that’s what she does best.

Luckily, I’m used to it. Ali is a fixture in the restaurant after school, and for years, it was me, Evie, and Ali, and nothing really changed, unless you count the fact that now Ali steals the last egg roll, always shooting me an impish grin.

There was a time for a year when her parents were going through a divorce, and as strong as she was, home was more like a battle eld. The divorce eventually happened, and everything’s more stable now. She’s back to being the Ali who likes my artwork so much that she always has to take a peek at it. She says that one day we’re going to dominate the world—her as a writer, me as an artist.

“What’s with your dad today?” Ali tips her chin toward the front of the restaurant, where Ba takes up his own booth. The light from the front windows streams in, turning his normally salt-and-pepper hair a blinding white. He’s writing the checks for the week, but keeps looking up at the Nguyễns’ restaurant. Best guess is that he’s keeping an eye on the Nguyễns. Ba’s weird like that.

“I dunno.”

The Nguyễns can’t *not see* him. My dad isn’t the most discreet person or the stealthiest; every part of him—his walk, his breathing—makes noise. My mom, though, is the opposite. She slips in and out of any social gathering, from any room, any conversation, like a ghost. But she’s loudest when she’s cooking; the spices and flavors in her phở, bún bò, and bún riêu are her way of announcing, *I’m here*.

— Що це? — каже Еллі й тягнеться через свій підручник для НМТ, щоб торкнутися малюнка, але я швидко б’ю її по руці.

— *Господи*, ти справжня звірюка, коли малюєш, знаєш?

Я відсуваю свій скетчбук.

— Ще не готово. — І не буде, якщо я й далі втрачати концентрацію або дозволятиму Еллі відволікати мене своїми балачками.

І саме це в неї виходить найкраще.

На щастя, я звикла до цього. Еллі — постійно приходиться в ресторан після школи. Протягом багатьох років це були я, Еві та Еллі, і нічого особливо не змінювалося. Хіба що тепер Еллі хитро мені підморгує, коли цупила останній рулет з яйця.

Був рік, коли її батьки розлучалися, і хоч вона була сильною, дім більше нагадував поле бою. Зрештою розлучення відбулося, і тепер усе стабільніше. Вона знову та Еллі, яка так захоплюється моїм мистецтвом, що завжди має зазирнути на нього. Вона каже, що одного дня ми підкоримо світ — вона як письменниця, я як художниця.

— Що сьогодні з твоїм татом? — каже Еллі, піднявши підборіддя вперед, де па сидить за власним столиком. Світло з вікон заливає його, перетворюючи звично сиве волосся на сліпуче біле. Він випишує чеки на тиждень, але постійно поглядає на ресторан родини Нгуєнів. Найімовірніше, він стежить за ними. Па такий дивний.

— Не знаю.

Нгуєни не можуть його *не помітити*. Мій тато не з тих, хто вмie бути непомітним чи тихим; кожен його крок, кожен подих видає звук. Моя мама, навпаки, зовсім інша. Вона тихо з’являється й зникає на будь-якому зібранні, з будь-якої кімнати, з будь-якої розмови — немов привид. Але вона звучить найгучніше, коли готує; спеції та аромати в її фо, bún bò¹⁴ та bún riêu¹⁵ — її спосіб заявити: “*Я тут*”.

¹⁴ bún bò (з в’єт.) – рисовий суп з яловичиною.

¹⁵ bún riêu (з в’єт.) – локшина з крабовим соусом.

Our plan to do a two-for-one deal combines Ba's talent for advertising and Mę's cooking, or so Ba claims. But I'm already dreading the flood of people who'll come. We're understaffed as it is; we had to say goodbye to three servers who were seniors off to college. We hired replacements, but only one of them seems like they'll last.

Before I realize it, Ba appears at our table. He sets down a plate of hot, crispy egg rolls that Mę sent out from the kitchen. Ali literally oohs, like she hasn't eaten a gazillion in the lifetime we've known each other.

“*Cảm ơn, Ba.*”

He reaches for my sketch, appraises it. “*Con vẽ này hả?*” he asks evenly. I nod and he dips his chin in acknowledgment. I know he sees I can draw. He wouldn't have asked me to make the flyers if he didn't at least approve of my work. “Did you do your homework already?”

“*Đạ, Ba.*”

Ba nods, satisfied, and walks back into the kitchen.

There used to be a time where I brought home every single art project in elementary school and middle school, and they would take it, hang it up. A picture of flowers in a vase still hangs in the kitchen by the in-and-out door. I knew they were proud.

But high school is different. In my freshman year, regulars would come in daily, updating my parents on their kid who went to Harvard, or won a prestigious award, or graduated with honors, or bought them a house. That was when my parents really started paying attention to my grades—the ones that actually mattered and could get me into a good school.

Toward the end of junior year, I'd brought home a physics exam that I aced and it was only because I studied without sleeping, abandoning an art project I had at the time. The test was worth too much. Mę had mentioned it to a regular customer who mentioned a niece who was good at physics and

Наш план зробити акцію “дві порції за ціною однієї” поєднує талант па в рекламі та кулінарні вміння ма. Але я вже боюся наговпу людей, які прийдуть. У нас і так нестача персоналу; ми змушені були попрощатися з трьома офіціантами, які пішли до коледжу. Ми найняли заміну, але лише один з них, здається, затримається надовго.

Не встигла я оговтатися, як па з'явився за нашим столиком. Він поставив тарілку гарячих, хрустких рулетів з яйця, які ма принесла з кухні. Еллі буквально вигукує, ніби ніколи в житті не їла, відколи ми знаємо одна одну.

— *Cảm ơn*¹⁶, па.

Він потягнувся до мого малюнку, оцінюючи.

— *Виходить?* — питає спокійним тоном.

Я погоджуюся, і він киває. Я знаю, він бачить, що я вмю малювати. Він би не просив мене робити флаєра, якби не схвалював мої роботи.

— Ти вже зробила домашнє завдання?

— *Đạ*¹⁷, па.

Па задоволено киває і повертається на кухню.

Колись я приносила додому малюнки з початкової та середньої школі, і вони брали його та вшали на видному місці. Малюнок квітів у вазі досі висить на кухні біля дверей, що ведуть назовні. Я знала, що вони пишаються мною.

Але старша школа — це зовсім інше. У перший рік мого навчання постійні клієнти приходили щодня, розповідаючи моїм батькам про свою дитину, яка вступила до Гарварду, отримала престижну нагороду, закінчила школу з відзнакою або купила їм будинок. Саме тоді мої батьки почали дійсно звертати увагу на мої оцінки — ті, що справді мали значення і могли допомогти мені потрапити до хорошої школи.

Наприкінці передостаннього року молодшої школи я принесла додому результат з іспиту по фізики, який склала на відмінно, і це сталося лише тому, що я вчилася не заплющуючи очі, покинувши художню школу, в яку ходила на той час. Тест був надто важливим. Ма згадала про це

¹⁶Đạ (з в'єт.) – Дякую.

¹⁷Cảm ơn (з в'єт.) – Так.

now works as an engineer. Somehow that idea has stuck, and my parents have been pushing engineering as a path for me ever since.

I'd never seen them look so eager.

"Have you told them yet?" Ali pulls me from my thoughts. She is watching me. She's one of the few who can guess my moods, read me instantly.

"About coffee with Quỳn Thành? No, it's pretty much all set. I can't back out now."

My parents don't usually ask for favors from regulars or their friends. Here's how it goes: If something is broken in the restaurant and a friend offers to fix it, they protest. That same friend shows up with a toolbox anyway, and my parents grudgingly let them in. When all things are fixed, my parents offer to pay them, but their friend protests and argues all the way to the door.

In that case, an envelope of money might mysteriously end up under their doormat, or in a pocket of their jacket they might hang up inside the restaurant.

But my parents had pulled in a favor when Evie was deciding among schools, and called a few friends of friends to help weigh in. This time they used up another favor, arranging a coffee meeting with that niece who was an engineer. They tell me it's a chance to ask questions and learn more about "my future."

How can I say no?

"Con," Ba calls for me. He's halfway into the kitchen but he gestures to the front where a family of four are waiting to be seated. I slip into my role as waitress, something I've done since freshman year—and even before that. When we'd just opened the restaurant, I remember tagging along with other servers, armed with my own notepad and pen—or was it a crayon? — the customers indulging me with smiles.

постійному клієнту, який розповів про племінницю, що добре розуміється на фізиці і тепер працює інженером. Якимось чином ця ідея закарбувалася, і з того часу мої батьки постійно підштовхують мене до інженерії як майбутнього шляху.

Я ніколи не бачила їх такими зацікавленими.

— Ти вже сказала їм? — Еллі вириває мене з думок. Вона спостерігає за мною. Вона одна з небагатьох, хто може вгадати мій настрій, зрозуміти мене миттєво.

— Про похід по каву з Куєн Тхань? Ні, усе практично погоджено. Я вже не можу відмовитися.

Мої батьки зазвичай не просять послуг у постійних клієнтів або їхніх друзів. Наприклад: якщо в ресторані щось ламається і хтось пропонує полагодити, вони відмовляють. Хтось усе одно приходив із набором інструментів, і мої батьки неохоче пускають його всередину. Коли все полагоджено, батьки пропонують заплатити, але протестують і сперечаються аж до дверей.

У такому разі конверт із грошима якось таємничо опиняється під їхнім дверним килимком або в кишені куртки, яку вони вішають всередині ресторану.

Але мої батьки скористалися послугою, коли Еві обирала школу, і зателефонували кільком друзям друзів, щоб отримати поради. Цього разу вони використали ще одну послугу, організувавши похід по каву з тією племінницею, яка була інженером. Вони кажуть мені, що це шанс поставити запитання і дізнатися більше про "моє майбутнє".

Як я можу сказати "ні"?

— Доню, — кличе мене па. Він уже наполовину зайшов на кухню, але жестом показує на частину, де чекає сім'я з чотирьох осіб, щоб їх посадили. Я мимоволі входжу у роль офіціантки, яку виконую ще з першого року старшої школи — навіть раніше. Коли ми щойно відкрили ресторан, я пам'ятаю, як ходила разом з іншими офіціантами, озброєна власним блокнотом і ручкою — чи то був олівець... а клієнти дивились на мене з усмішкою.

“Table for four? No problem. Just follow me.” I lead the family to one of the center tables, until Jonathan, the most competent of our new hires, easily swoops in.

I slip back into my booth with Ali. She’s chewing on the end of her pencil, stuck with an article she’s writing.

It kills my parents, even now, to have Evie a day trip away instead of at home. Evie was the better server out of us, calm and cool under service. Orderly. Mę never had to tell Evie to fill up the napkin dispensers or the bottles holding *trung phở*, because they were probably already filled.

And she’s definitely more charismatic, like Ali, with the other customers. It’s unsaid, but I know, in the way they ask after Evie, that some longtime customers must be disappointed to have me replace her—me who would much rather be in my head or in front of a canvas. They tell my parents how proud they should be of her.

“She’ll be a doctor in no time,” these customers say fondly. Then they look significantly at me. “And maybe you can be the same.”

Perhaps in other families it would have worked out. I mean, me and Evie are only two years apart, but if anyone didn’t know better, we might as well have been raised under two separate households.

Mentioning that I want to major in anything remotely creative? Impossible. Back in freshman year, when the idea of doing something with art just came into mind, we had a regular who had one daughter who couldn’t be more perfect. Straight As, active in everything in her life, her hair always in a perfect bun. She was also one of the best seniors on the dance team and naturally decided to major in dance at college. Supposedly, the dad was more lenient, hence why she was even allowed to, I don’t know, *live* after announcing her decision. Her mother’s reaction, though, stays with me: “I want to die sometimes! She’ll be poor her entire life. It’ll never work out.”

— Столик на чотирьох? Без проблем. Йдіть за мною.

Я веду сім’ю до одного з центральних столів, аж поки Джонатан, найкомпетентніший серед наших нових працівників, втручається.

Повертаючись на своє місце до Еллі, яка гризе кінчик олівця, застрягши на статті, яку пише.

Навіть зараз моїм батькам важко змиритися з тим, що сестра живе за день їзди від них, а не вдома. Еві була кращою офіціанткою серед нас, спокійною й впевненою під час роботи. Порядною. Ма ніколи не доводилося казати Еві, щоб вона наповнювала диспенсери для серветок або пляшки з-під *trung phở*¹⁸, бо вони, уже були заповнені.

І вона точно більш харизматична, як Еллі, з клієнтами. Це не озвучено, але я знаю, за тим, як вони цікавляться Еві, що деякі давні клієнти, мабуть, розчаровані, що мене поставили на її місце — мене, яка любить бути наодинці з собою або перед полотном. Вони кажуть моїм батькам, наскільки вони повинні пишатися нею.

— Вона скоро стане лікарем, — ласкаво кажуть ці клієнти. Потім вони значущо дивляться на мене.

— А може, й ти станеш такою ж.

Можливо, в інших родинх це спрацювало. В сенсі, у мене з Еві лише два роки різниці, але якби хтось не знав, можна було б подумати, що нас виховували в двох різних сім’ях.

Нагадати, що я хочу вчитися на чомусь з творчим напрямом? Неможливо. В першому класі старшої школи коли я тільки подумала про мистецтво, у нас був постійний клієнт з донькою, яка здавалася ідеальною: відмінниця, активна у всьому, завжди з ідеальним пучком на голові. Вона була однією з найкращих старших у танцювальній команді, тому вирішила продовжити навчання на хореографії в коледжі. Мовляв, батько був більш поблажливіший, тому вона навіть змогла — ну, не знаю — *продовжувати жити* після того, як вона оголосила про своє рішення. Але реакція матері залишилася в пам’яті:

— Іноді я хочу померти! Вона все життя буде бідною. У неї нічого не вийде.

¹⁸ *trung phở* (з в’єт.) – соус для фo.

And my mom just consoled her as if she had lost a child, agreeing with every word. The woman and her daughter used to be close; now the girl's a choreographer and rarely comes home. Whenever her mom drops by the restaurant, loneliness comes off her in waves.

Now I glance around the restaurant, my eyes landing on the familiar parts that make up a place that's been like a second home for years: our red shrine greeting customers; our private shrine in the back room, where the ceiling is black with soot after so many years of joss sticks lit for worship; the people who come here for breakfast, lunch, and dinner, people from way back, like Mę and Ba's refugee camp days, who apparently remember everything about me as a child, even if I don't remember them. I mix them up half the time.

Nothing is bad. Nothing is *wrong*, really.

But it doesn't feel enough. There's something urging me to go a bit farther than here. Am I just being selfish?

Ali has gotten up to stretch her legs. She stands by the window with Ba and has started talking to him. Leave it to her to talk to someone who doesn't like to talk unless he has reason to. Off-and-on charisma. Ali laughs at something, but Ba looks serious. I leave my sketch and join them, curious.

"I can always sneak in, you know. Pose as a customer and steal some recipes." Ba doesn't answer right away. It even looks like he's considering. I roll my eyes. "Ba, no way."

Anything the Nguyễns do, we have to do better. They knock down their *chả giò* price to four dollars for two rolls, we have to do three dollars and fifty cents for the same number of egg rolls. They have five flavors of *sinh tố*; we have six flavors. I'm never sure who's winning.

My parents are still trying to catch up to the others in the area, like the Nguyễns, still cognizant of how hard it was to open a new restaurant in the place of one that had, for all purposes, looked successful.

А моя мама лише втішала її, ніби та втратила дитину, і погоджувалася з кожним словом. Колись та жінка й її донька були дуже близькі; тепер дівчина — хореографка і рідко приїжджає додому. Коли мати заходить до нашого ресторану, від неї хвилями відчувається самотність.

Тепер я озираюся по ресторану, мої очі зупиняються на знайомих деталях, що роблять це місце моїм другим домом вже багато років: наш червоний вівтар, який вітає клієнтів; наш вівтар у підсобці, де стеля чорна від сажі після стількох років запалених благовонних паличок для поклоніння; люди, які приходять сюди на сніданок, обід і вечерю, люди з давніх-давен, ще з часів табору для біженців ма і па, які, здається, пам'ятають усе про мене в дитинстві, навіть якщо я їх не пам'ятаю. Половину часу я їх плутаю.

Нічого поганого немає. Насправді нічого *не неправильно*.

Але цього ніби замало. Щось підштовхує мене піти трохи далі, ніж тут. Чи я просто егоїстка?

Еллі встала, щоб розім'яти ноги. Вона стоїть біля вікна розмовляє з па. Лише їй під силу говорити з кимось, хто зазвичай не розмовляє без причини. Харизма на повну. Еллі сміється з чогось, а тато виглядає серйозним. Я залишаю свій малюнок і підходжу до них, зацікавлена.

— Я завжди можу пробратися всередину, знаєте. Видати себе за клієнта і вкрати кілька рецептів. — па не відповідає одразу. Здається, навіть розмірковує. Я закочую очі. — ні в якому разі.

Що б не робили Нгуєни, ми повинні робити краще. Вони знижують ціну на *chả giò*¹⁹ до чотирьох доларів за два рулети — ми пропонувати три долари п'ятдесят за ті ж два. У них п'ять смаків *sinh tố*²⁰, у нас шість. Я ніколи не впевнена, хто перемагає.

Мої батьки досі намагаються наздогнати інших у районі, як Нгуєни, усвідомлюючи, наскільки важко було відкрити новий ресторан на місці того, що, здавалося, уже був успішним.

¹⁹ *chả giò* (з в'єт.) — смажені в'єтнамські рулети.

²⁰ *sinh tố* (з в'єт.) — смузі.

I remember Bác Xuân, the previous owner, coming over to our old San Jose apartment whenever he had a free weekend—stopping by after seeing his only daughter and his four grandchildren. The oldest, Fay, is getting married later this fall. I remember the slow way he'd shuffled inside and given a satisfied sigh as he sunk into our only comfortable La-Z-Boy chair. He told my parents he wanted to retire and that his daughter, a coworker of my mom's from a nail salon where she used to work, would rave about my mom's phở.

If you make good phở, you can open this restaurant, he'd said.

Things happened so quickly after that. We moved. I transferred schools. The restaurant opened... and suddenly I was only a few feet away from that boy who'd asked me to draw him a Spider-Man. It would have been a good coincidence, and I could have made a friend—if only it wasn't made clear that I should never step near their place.

“Gia đình đó thì dữ lắm, lại rất là xấu.”

“But how are they mean?”

“They don't pay their staff anything. They owe their suppliers too much money. They—”

“Just don't ever associate with them.” My mom had cut my dad off, rarely doing so.

I know Vietnamese people like to judge one person based on the whole family, and to my parents, the Nguyêns are the worst, but Bảo is a mystery to me. There, but not. In four years of high school, with more than 2,500 students, we haven't had one class together. As if our school administrators know of the rivalry and have conspired to keep us apart.

And high school will be over before I know it and we'll lead even more disparate lives.

“Mr. Mai,” Ali says in a mockingly grave tone, “I am more than happy to spy on our enemy if it helps the restaurant biz. Just tell me when.” She goes back to the booth to pack up. “Think I'm about to head home now. I'm on deadline.” She puts on her backpack, groaning at the weight of her books. She stops by the pass-through shelf and pops her head in. “Can I take

Я пам'ятаю дядька Суаня, попереднього власника, який приходив до нашої старої квартири в Сан-Хосе, коли мав вільні вихідні — навідувався після того, як бачив свою єдину доньку та чотирьох онуків. Найстарша, Фей, виходитиме заміж пізніше цієї осені. Я пам'ятаю, як повільно він переступав поріг і задоволено зітхав, сідаючи у наше єдине зручне крісло. Він сказав моїм батькам, що хоче піти на пенсію, і що його донька, колега моєї мами з салону манікюру, де вона колись працювала, завжди хвалила фо моєї мами.

— *Якщо ти готуєш смачний фо, ти зможеш відкрити цей ресторан,* — сказав він.

Після цього все сталося так швидко. Ми переїхали. Я змінила школу. Ресторан відкрився... і раптом я опинилася всього за кілька кроків від того хлопця, який просив мене намалювати йому Людину-павука. Це могло бути гарним збігом обставин, і я могла б завести друга — якби не було чітко зрозуміло, що я ніколи не повинна підходити до їхнього місця.

— *Та родина дуже сувора.*

— А в чому саме вони суворі?

— Вони нічого не платять своєму персоналу. Вони винні постачальникам занадто багато грошей. Вони...

— Просто ніколи не зв'яжуйся з ними. — Моя мама обірвала батька, що траплялося в неї рідко.

Я знаю, що в'єтнамці люблять оцінювати одну людину через всю сім'ю, і для моїх батьків Нгуєни — найгірші, але Бао — загадка. Він є, але його немає. За чотири роки старшої школи, де навчалося понад 2 500 учнів, у нас не було жодного спільного уроку. Ніби наші шкільні адміністратори знають про суперництво і змовилися тримати нас окремо.

А старша школа пролетить, не помітивши, і ми житимемо ще більш різними життями.

— Пан Май, — каже Еллі іронічно серйозним тоном, — я з радістю шпигуватиму за нашим ворогом, якщо це допоможе бізнесу ресторану. Просто скажіть мені коли. — Вона повертається до столу, щоб зібрати речі.

home some broth, Mrs. Phạm?” Pro tip to getting on my mom’s side: Address her by her maiden name, which she kept instead of taking Ba’s. “My mom’s dying for her next phở fix.”

Perfect pronunciation, thanks to me.

It’s like you’re confused and asking, “Huh?” except there’s an f.

Oh. Yeah, I get it. In the pitch that kind of loops around, right? But it’s also like if you’re swearing and saying, “Fu—”

Okay, yeah, you got it.

In Vietnamese, my dad mutters in awe and confusion about how he’s never seen a mỹ trắng—a white person—eat phở so many times a week.

I hear my mom’s pleased smile in her voice. “Of course!”

Her hair tied in a loose bun—with a pencil, which I can’t ever figure out how to do—Mẹ appears from the back, wipes a hand on her apron. She offers Ali a plastic cylinder filled with our signature homemade chicken and beef bone broth.

Ali beams at her. “Awesome. Thanks so much, Mrs. Phạm!”

We both watch Ali leave the restaurant until Mẹ gushes, “Allison is so *dễ thương*!” She’s proud that I have a friend who likes her cooking.

Ba shakes his head. “*Con đó khùng*.” I laugh. According to my parents Ali can only be cute or a bit weird. I’ll take my dad’s side this time.

“You’re not eating?” She points to the egg rolls.

— Думаю, я вже йду додому. Термін підтискає. — Вона одягає рюкзак, стогнучи від ваги книжок. Зупиняється біля полиці проходу і заглядає головою.

— Можна взяти додому трохи бульйону, пані Фам? — порада, як стати на бік моєї мами: звертатися до неї дівочим прізвищем, яке вона залишила замість того, щоб взяти прізвище тата.

— Моя мама з нетерпінням чекає ваше фо.

Ідеальна вимова, завдяки мені.

Це ніби ти намагаєшся сказати: “Хух”, тільки з звуком ф.

А, так, зрозуміло. Це та висота тону, що трохи закручується, так? Але це ще й як коли ласишся і кажеш: “Фу”.

Добре, так, ти зрозуміла.

В’єтнамською мій тато бурмоче із захопленням і здивуванням про те, що ніколи не бачив, щоб людина їла фо стільки разів на тиждень.

Я чую задоволену усмішку в голосі мами. — Звісно!

З волоссям, зібраним у недбалій пучок — олівцем, як я ніяк не можу навчитися робити, — ма виходить із підсобки, витирає руку об фартух. Вона простягає Еллі пластиковий контейнер, наповнений нашим фірмовим домашнім бульйоном з курячих і яловичих кісток.

Еллі сяє усмішкою.

— Чудово! Дуже вам дякую, пані Фам!

Ми обидві дивимося, як Еллі виходить із ресторану, аж поки мама не вигукує:

— Еллісон така *dễ thương*²¹!

Вона пишається тим, що в мене є подруга, якій подобається її кухня.

Па хитає головою.

— *Con đó khùng*²².

Я сміюся. Для моїх батьків Еллі може бути або милою, або дивакуватою. Цього разу я на боці тата.

— Ти не їстимеш? — вона вказує на рулети з яйця.

²¹ dễ thương (з в’єт.) – мила.

²² Con đó khùng (з в’єт.) – дивакувата.

If I say I don't have the stomach for it now, she'll be worried. "Yeah, working on it." Remembering Ba's reaction to my sketch, I close my pad and stash it in my backpack, rustling the paper tucked inside.

Ms. Yamamoto gave me that flyer two days ago. It's for an exhibition at the Asian Art Museum that will only be there for one night and morning. Chang Dai-Chien's piece will be displayed, donated by his living family members. He'd been one of the first to elevate ink painting and traveled all around the world before focusing on perfecting the art of Buddhist paintings. Yamamoto thought I'd be interested. She's always telling me how it seems I like capturing memories —rather than something posed—in my artwork.

"Just check it out," she said, as class was letting out. I was already late for work and ran out the door after grabbing the flyer with a quick thanks. But as I looked at it on the walk from La Quinta, I knew I couldn't miss out on it.

Me disappears, then returns from the kitchen with her own bowl of phở. She likes to eat before the dinner rush. My insides sigh at the smell: star anise, cinnamon, the earthy tones of chicken and beef bones. She dresses it with shredded thai basil and fresh bean sprouts, a spritz of lime here and there, and finishes it with a generous swirl of hoisin sauce, glossy under our lights. A work of art.

"Beautiful, isn't it?" She inhales, a small smile on her face. Me's loud when she's cooking—and she's happiest when she's eating. And I love her for it. I always want her to stay this way.

She gets sad sometimes—mornings when she doesn't let the sun in, leaving the window shades closed so that only slivers of yellow peek through. She buries her head in her pillow, both temples dotted with dabs of dầu xan to soothe her headache. I hate the smell. It reminds me of sickness and tummy aches, because that's what they used on me as a kid. Ba cooks on these days. Dinner is always a simple *canh sườn bí*, which always has less salt than it should, and never measures up to Me's cooking.

Якщо я скажу, що зараз мені не до їжі, вона почне хвилюватися. — В процесі — відповідаю.

Згадавши реакцію па на мій ескіз, я закриваю альбом і ховаю його в рюкзак, шарудячи паперами, захованими всередині.

Міс Ямамото дала мені той флаєр два дні тому. Це анонс виставки в Азійському художньому музеї, яка триватиме лише один день. Там буде представлена робота Чан Дай-Ченя, передана його живими родичами. Він був одним із перших, хто підняв живопис тушшю на новий рівень, подорожував по всьому світу, а потім зосередився на вдосконаленні мистецтва буддійського живопису. Ямамото вважала, що мені це буде цікаво. Вона завжди каже мені, що, я люблю передавати у своїх роботах спогади, а не щось постановочне.

— Просто глянь на це, — сказала вона, коли урок закінчувався. Я вже спізнювалася на роботу і вибігла за двері, схопивши флаєр, швидко подякувавши. Але, дивлячись на нього дорогою від Ла-Кінти, я зрозуміла, що не могу це пропустити.

Ма зникає, а потім повертається з кухні зі своєю тарілкою фо. Вона любить поїсти перед вечірнім напливом гостей. Мої ніздрі поринають ароматом зірчастого анісу, кориці, землістої нотки курячих та яловичих кісток. Вона приправляє його подрібненим тайським базиліком і свіжими проростками бобів, додає трохи лайму тут і там, і завершує щедрою порцією соусу хойсін, яка блищить під світлом. Справжній витвір мистецтва.

— Смачно, правда? — вона вдихає аромат й від цього на обличчі з'являється легка усмішка. Ма галаслива, коли готує — і найщасливіша, коли їсть. І я люблю її за це. Я завжди хочу, щоб вона залишалася такою.

Іноді їй сумно — ранками, коли вона не впускає сонце, залишаючи штори опущеними так, що лише вузькі смужки жовтого світла пробиваються крізь них. Вона ховає голову в подушку, обидві скроні вкриті крапельками дау сян — лікувальне масло, щоб полегшити головний біль. Я ненавиджу цей запах. Він нагадує мені про хвороби та болі в животі, бо саме таке знеболювальне використовували для мене в

It's worst whenever it hits the anniversary of her escape in 1983 or when a relative's death anniversary is just around the corner. Mẹ's story about her boat escape to the Philippines is the stuff of nightmares. I grew up listening to these tales. I'm not sure why—a lesson, maybe? Like in a *hey, listen to the hell I went through so you can have a good life* kind of way. But should an eight-year-old have dreams about a pitch-black sea and a boat packed with thirty-nine people, including crying, starving babies?

It's not depression, I don't think. Sometimes, she checks out. That's all. Like she's remembering something and can't get it out of her mind.

It helps when she calls my aunt, her older sister by six years, the one who stayed behind in Vietnam. She'd planned to escape with my mom in tow, along with their older cousins. But the officials had gotten to her, so she pushed my mom ahead, trusting their cousins from there on. They eventually made it to a camp in Palawan, Phillipines. My aunt wasn't held back in Vietnam for long, and might have bribed her way out.

But she understood then that she wouldn't be as lucky the second time. Mẹ says I remind her of Dì Vàng because we both like to draw and sketch. My aunt had visited us when we lived in San Jose. I was five. I remember thinking she was like a colorful painting come to life, and when I saw a Kandinsky painting in my sophomore-year art theory class—one of his *Compositions*—I thought: *This is her*. Kandinsky had always talked about a connection between himself and the viewer, how the role of the artist was to not only excite the senses but trigger the viewer's soul. Colors and soul—I saw that in my aunt.

When my mom and my aunt get on the phone, I know things will be okay. They took care of each other back in Vietnam—since my grandparents had passed away when my mom was eleven—and they still take care of each other now. The almost nine thousand miles between them is insignificant.

дитинстві. Па готує в ці дні. Вечеря завжди проста *canh sườn bí*²³, який завжди прісний, ніж потрібно, ніколи не зрівняється з кухнею ма.

Найгірше це трапляється тоді, коли наближається річниця її втечі у 1983 році або коли на носі річниця смерті родича. Історія ма про втечу на човні до Філіппін — це справжній кошмар. Я виросла, слухаючи ці розповіді. Не зовсім зрозуміло чому — можливо, урок? Ніби: “*Слухай, через який жах я пройшла, щоб тобі жилося добре*”. Але чи повинна восьмирічна дитина мріяти про чорне як смола море і човен, переповнений тридцятьма дев'ятьма людьми, включно з плачучими, голодними немовлятами?

Я не думаю, що це депресія. Іноді вона просто відключається. І все. Ніби щось пригадує і не може викинути це з голови.

Допомагає, коли вона телефонує моїй тітці, своїй старшій сестрі на шість років старше, яка залишилася у В'єтнамі. Вона планувала втекти разом із мамою та їхніми старшими кузенами. Але чиновники зупинили її, тож вона штовхнула маму вперед, довіряючи кузенам. Зрештою вони дісталися табору на Палавані, Філіппіни. Моя тітка довго не затримувалася у В'єтнамі і, можливо, відкупилася, щоб вирватися.

Але тоді вона зрозуміла, що вдруге їй не пощастить так само. Ма каже, що я нагадую їй Ді Ванг, бо ми обидві любимо малювати та робити ескізи. Моя тітка відвідувала нас, коли ми жили в Сан-Хосе. Мені було п'ять. Я пам'ятаю, що думала: вона ніби яскрава картина, ожила, а коли я побачила картину Кандінського на занятті з теорії мистецтва у другому курсі — одну з його “*Композицій*” — я подумала: *це вона*. Кандінський завжди говорив про зв'язок між художником і глядачем, про те, що роль митця — не лише збуджувати почуття, а й пробуджувати душу глядача. Кольори та душа — я побачила це в тітці.

Коли мама говорить по телефону з тіткою, я знаю, що все буде добре. Вони дбали одна про одну ще у В'єтнамі — після того, як мої дідусь і бабуся померли, коли мамі було одинадцять — і досі дбають одна про одну. Майже дев'ять тисяч миль між ними не має значення.

²³ canh sườn bí (з в'єт.) – суп з свинних реберець з гарбузом.

Mẹ smiles as a young couple comes in—Vietnamese, by the way she greets them. Ba shows them to a table. Charisma on. He’s already pushing the upcoming phở deal by handing out my flyer along with the menu. Dad’s latest marketing scheme might work, but it’s going to be hell working during those nights. It will track in a bunch of other Vietnamese people, who were trained by their chopstick-wielding mothers to eat what’s in front of them, then eat some more even if they’re full.

The sight of the flyer tickles something in the back of my mind.

“When is it again?”

“Hmm?”

“Phở Day.” Or *whatever you call it*.

“September thirtieth, remember? We’ll need your help that day.”

Until three weeks ago, we were down three waiters and waitresses. Julia, Kingston, and Huy were a grade above me and left for college. But to say that the new workers were making things easier would be a complete lie. Jonathan was just okay. Lisa, the hostess, gets flustered too easily. And Tài has slippery fingers.

I lean back in my chair. Some of the air in the padding squeezes out.

Of course it’s September thirtieth. The same day as the exhibition.

“Is Evie coming back to help?” My sister texted the other day and sent me a long string of pictures of her dorm room, a selfie with her new roommate, and a sunrise view of the campus after a morning run.

Maybe if she comes back, she can help out like she used to and I can sneak out...

My mom frowns. “Con, you know your sister is busy with school.”

What about me? I’m busy. I have other things to do. I have a life.

But I can’t say those things. “Yeah, right, I remember now.”

Mẹ sighs as she mixes up her phở. “I know this is not the best situation. I know this isn’t how you want to spend your time.” I try protesting, but

Ма усміхається, коли заходить молода пара — в’єтнамці, судячи з того, як вона їх вітає. Тато проводить їх до столика. Харизма увімкнена. Він уже просуває майбутню акцію з фо, роздаючи мій флаєр разом із меню. Остання маркетингова схема тата може спрацювати, але працювати в ті вечори буде справжнім пеклом. Доведеться обслуговувати купу інших в’єтнамців, яких їхні матері, майстерно володіючи паличками, навчили їсти все, що перед ними, а потім ще більше, навіть якщо вони вже ситі.

Вид флаєра пробуджує щось в глибині моєї свідомості.

— Коли він починається?

— Ммм?

— День Фо.

— Тридцятого вересня, пам’ятаєш? Нам знадобиться твоя допомога.

Ще три тижні тому у нас не вистачало трьох офіціантів і офіціанток. Джулія, Кінгстон і Хюї, на рік старші, поїхали до коледжу. Але казати, що нові працівники полегшили ситуацію, було б великою брехнею. Джонатан був просто “так собі”. Ліса, хостес, занадто панікує. А у Тай пальці, як решето.

Я відкидаюся на спинку стільця. Частина повітря з подушки виходить назовні.

Звісно, тридцятого вересня. Того самого дня, що й виставка.

— Еві приїде, щоб допомогти? — сестра написала мені нещодавно і надіслала довгу низку фото своєї кімнати в гуртожитку, селфі з новою сусідкою та вид на сонячний схід на кампусі після ранкової пробіжки.

Можливо, якщо вона приїде, то зможе допомогти, як раніше, а я зможу тихенько втекти...

Мама хмуриться.

— Люба, ти ж знаєш, що твоя сестра зайнята навчанням.

А я що? Я теж зайнята. В мене є інші справи. Я живу.

Але я не можу цього сказати.

— Так, тепер згадала.

Ма зігхає, помішуючи фо.

she only adds, “You are not so hard to read. Your face always tells me everything. I just know.”

“But we want this to go well. We need it to go well. Or else your father will be grumpy for days.” She glances over at Ba, who’s taking a couple’s orders to the kitchen.

There’s no way I’ll be able to see the exhibition. No way at all.

I tuck a strand of hair behind my ear. I bite into my egg roll. Soggy.

Chapter 3 BAO

I regret many things in life, and I know I’ll regret many more at the rate I’m going. But my number-one regret *now* is taking journalism as my elective. Astronomy, the easiest class any senior can take, was already filled up. Việt was lucky enough to get in. I thought journalism was the second easiest. Since freshman year, *Hawkview’s* been filled with crossword puzzles, sudoku games, and What’s the Difference? games, and always ended up stuffed in toilets or cafeteria trash cans.

Then Allison Dale became the editor in chief. I swear she’s tougher than any staff member at the *Los Angeles Times*. She’s not even in this class—she has study hall last period, which means she can technically leave school early, but doesn’t. Even though this is our first journalism class, Allison’s already expecting us to chase news stories from things like the chess team embezzling money from their joint fundraiser with the checkers team—how Allison sniffed that lead out, I’m not even sure.

The adviser, Ben Rowan, should step in more often, but he seems more like a glorified babysitter. Rowan lets Allison run everything on the newspaper. He’s the kind of guy who looks like he says “sorry” a lot.

We’re at the tail end of our editorial meeting about assignment statuses. I take the back seat at this meeting and try not to fall asleep, since it’s

— Я знаю, що це не найкраща ситуація. Я знаю, що ти не хочеш так проводити час. Я намагаюся заперечити, але вона додає: — Тебе так легко читати. Твоє обличчя завжди мені все говорить. Я просто знаю.

— Але ми хочемо, щоб усе пройшло добре, нам потрібно це. Інакше твій тато буде сердитися кілька днів. — Вона кидає погляд на тата, який несе замовлення пари до кухні.

Ніяк я не зможу потрапити на виставку. Абсолютно ніяк.

Я заправляю пасмо волосся за вухо. Відкушую свій рулет з яйця — розмоклий.

Розділ 3 BAO

Я шкодую про багато речей у житті і знаю, що ще більше пошкодуватиму, якщо так піде й надалі. Але моє найбільше жалкування *зараз* — це обрати журналістику як факультатив. Астрономія, найпростіший курс для старшокласників, уже був заповнений. В’єт пощастило потрапити туди. Я подумав, що журналістика — другий за легкістю курс. З першого курсу була купа кросвордів, sudoku та ігор “У чому різниця?”, які завжди закінчували у туалетах чи смітниках їдальні.

Потім Еллісон Дейл стала головною редакторкою. Клянусь, вона суворіша за будь-якого працівника “Los Angeles Times”²⁴. Вона навіть не у нашому класі — у неї немає останнього уроку, що технічно дозволяє їй піти зі школи раніше, але вона цього не робить. Хоч це наш перший урок журналістики, Еллісон вже очікує від нас, що ми шукатимемо новини, наприклад, про шаховий клуб, який привласнив гроші зі спільного збору коштів із шашковим клубом — як саме Еллісон це винюхала, я навіть не впевнена.

Радник по курсу, Бен Роан, мав би втручатися частіше, але він більше схожий на няньку з підвищеною посадою. Роан дозволяє Еллісон керувати всією шкільною газетою. Він той тип людини, який, здається, постійно каже “вибач”.

Ми на фінальному етапі нашої редакційної наради щодо стану завдань. Я займаю заднє місце на зустрічі і намагаюся не заснути, адже

²⁴ Los Angeles Times – щоденна газета, яка видається у Лос-Анджелесі, одна з найпопулярніших і авторитетних газет США.

the end of the school day. But a part of me is still recovering from being accosted by theater nerds at the club fair during lunch period. Traumatic. They were demonstrating some circle game in the quad, but to me, it looked like they were trying to summon demons. Other clubs were less intimidating. Apparently there's a new TikTok club? I even managed to dodge the Vietnamese Student Association.

The president, Kelly Tran, still hasn't forgiven me for oversleeping and missing one Saturday service day during sophomore year. Actually, it was three.

The newspaper room used to be an art room, so the walls have posters about journalism ethics and one blow-up portrait of a younger Woodward and Bernstein posing together—not sure where that came from—but also a deep sink with an annoying drip and leftover jugs of neon green and yellow paint from last semester. Macs surround the perimeter of the room, all asleep. I'm basically silent because I don't have anything to show. I forgot my article about upcoming school field trips.

Kind of.

The truth is, I started to write it. I really did. I'd talked to the people Allison told me to seek out: the bus drivers, the teachers, and some random students that she found somewhere, and I jotted down everything they had to say— nothing interesting, of course.

But the moment I started to type them out during the last class, my words stopped making sense. I remember thinking in that moment: *What's the point? Will anyone read this?* Then my words and sentences froze on-screen until nothing was coming out, and I was stuck trying to find a way to string them together into something remotely reasonable.

Meanwhile, everyone around me was zoned in, typing without pause, putting their stories into those “pyramids” or whatever that Rowan had taught us when we first started classes.

So I say that I “forgot” my article, and Rowan just sighs—

Did he just write Loser on his pad?

Honestly, I don't know where Allison gets her energy from. What does she eat? What did her parents *do* to her? She stands at the center of the

день у школі вже закінчується. Але частина мене все ще оговтується після того, як до мене пристали театрали на ярмарку клубів під час обіду. Травмуюче. Вони показували якусь гру в колі біля кампусу, але мені здалося, що вони намагаються призвати демонів. Інші клуби були менш лякаючі. Мабуть, з'явився новий клуб TikTok? Я навіть примудрився уникнути від В'єтнамської студентської асоціації.

Староста, Келлі Тран, досі не пробачила мені, що я проспав і пропустив один суботній день волонтерства на другому році старшої школи. Насправді, не один.

Кімната шкільної газети раніше була арт-студією, тому на стінах висять плакати про журналістську етику і один збільшений портрет молодого Вудворда та Бернстайна разом — не знаю, звідки він узявся — а ще глибокий умивальник із набридливим цоканням та залишені баночки неонові зелені й жовтої фарби з минулого семестру. Макбуки стоять по периметру кімнати, всі вимкнені. Я мовчу, бо мені нема чого показати. Я забув свою статтю про майбутні шкільні екскурсії.

Типу.

Правда в тому, що я почав її писати. Справді. Поговорив з тими людьми, яких Еллісон порадила знайти: водіями шкільних автобусів, вчителями та кількома випадковими учнями, яких вона десь відшукала, і записав все, що вони сказали — звісно, нічого цікавого.

Але щойно почав набирати їх під час останнього уроку, мої слова перестали мати сенс. Я пам'ятаю, як подумав в той момент: *“Який сенс? Хтось це взагалі прочитає?”* Потім мої слова й речення застигли на екрані, нічого не виходило, і я застряг, намагаючись знайти спосіб скласти їх докупи хоч якось зрозуміло.

Тим часом усі навколо були повністю зосереджені, без перерви набирали текст, впорядковуючи свої статті у ті “піраміди” чи як там, чого нас навчив Роан на початку занять.

Тож я кажу, що “забув” свою статтю, а Роан просто зітхає.

Він щойно написав “Лузер” у своєму блокноті?

Чесно, я не знаю, звідки Еллісон бере свою енергію. Що вона їсть? Що її батьки з нею робили? Вона стоїть посеред столів, які щільно

desks, which are ush against each other in a perfect square. She’s more like a lion at the zoo looking out at gawkers. Her hair is in a braid. I think of Katniss Everdeen.

She squints at me. Of course she knows that I lied, that I actually hate writing. Why isn’t she saying anything? I squirm. I see her at school with Linh in the hallways. What if Linh talks about me or my family—and what stories has she heard? Maybe she and the rest of the Mais throw darts at pictures of us. That could explain why Allison looks like she’s devising a way to meticulously murder me and stash my body.

“Fine. Since you don’t have anything to write about, I’m putting you on proofreading duty. Do you have an AP *Stylebook*?”

I shake my head.

Smack. Allison tosses me a tome that lands on my desk.

Fingerprints smear the glossy front cover. “Thanks,” I mumble. Awesome. All I’ve ever edited was our restaurant menu where the letter s mysteriously dropped from plural nouns. I just added them back in if I thought they looked weird.

Finally, Allison’s focus shifts to another kid named Ernie, who smells like wintergreen gum even though he never chews gum. He fiddles with his round glasses that are down to his nose. Looking at him makes me feel anxious.

“Ernie, you’re two days late with the article on the recycling scandal. Where is it?”

“Mr. Allen hasn’t gotten back to me.” From what I remember, Mr. Allen, the marine biology teacher, was caught putting trash into his recycling bin—by Allison herself. That’s a “scandal,” apparently.

Allison sighs. “Did you talk to him?”

“I e-mailed him.”

приставлені один до одного в ідеальний квадрат. Вона більше схожа на лева в зоопарку, що спостерігає за здивованими глядачами. Волосся заплетене в косу. Я думаю про Кетнісс Евердін.

Вона прижмурюється й дивиться на мене. Звісно, вона знає, що я збрехав, що насправді я ненавиджу писати. Чому ж вона нічого не каже? Я починаю ніяковіти, соваюся на місці. Я часто бачу її в школі разом із Лінь на коридорах. А що, як Лінь розповідає їй про мене або про мою родину — і які саме історії вона вже встигла почути? Можливо, вона й решта Май кидають дротики в наші фотографії. Це б пояснило, чому Еллісон виглядає так, ніби ретельно продумує, як мене вбити й куди потім заховати тіло.

— Добре. Раз тобі нема про що писати, я призначаю тебе відповідальним за вчитування. У тебе є посібник?

Я хитаю головою.

Ляп. Еллісон кидає товсту книгу, і та падає на мою парту.

На глянцевої обкладинці залишаються розмазані відбитки пальців. — Дякую, — бурмочу я. Чудово.

Єдине, що я коли-небудь редагував, — це меню нашого ресторану, де загадково зникла множина. Я просто дописував назад, якщо слово виглядало дивно.

Нарешті увага Еллісон перемикається на іншого хлопця на ім’я Ерні, від якого пахне жувальною гумкою з ароматом грушанки, хоча він ніколи не жує гумку. Він нервово смикає свої круглі окуляри, що з’їхали йому на ніс. Коли я дивлюся на нього, мені стає тривожно.

— Ерні, ти вже на два дні прострочив статтю про скандал із переробкою сміття. Де вона?

— Містер Аллен мені ще не відповів, — сказав Ерні.

Наскільки я пам’ятаю, містера Аллена, вчителя морської біології, сама Еллісон спіймала на тому, що він викидав сміття у контейнер для переробки. Саме це, вочевидь, і вважалося “скандалом”.

Еллісон зітхає:

— Ти з ним поговорив?

— Я написав йому електронного листа.

“I want you to chase him, okay?”

“O-okay,” he stutters.

“Wait for his class to let out. Show him that I have proof that he broke the rules.”

“Hang on, Allison, you saved the contents of a recycling bin?” Rowan interjects.

She looks confused. “Yes, why?”

Is she for real?

Rowan starts laughing but he hides it behind a cough. “Good. A journalist always needs to back up their claims.” He shakes his sleeve up to show his wristwatch. “Why don’t we finish the meeting now and get right into it? Bao, here’s something for you to start proofreading. Try to finish it.” He offers me a manila folder, which I get up and take.

Try?

Asshole.

We still have more than a half hour left and Rowan doesn’t think I can get through a five-hundred-word article. Oblivious to the insult, he retreats into his office abutting the newsroom.

Allison pushes away a desk with her hip, creating an exit. She pulls aside Luigi, the managing editor, so she can come up with a way to fill what used to be the comics section. Apparently the comics artist showed up to one class, was given an assignment by Allison, and then switched over to graphic design class.

I dive into Allison’s article about bullying issues and how our statistics compare to nationwide statistics. She knows how to write, knows when she’s said enough, knows when to punch the details. She’s good. She quotes Hal, the janitor who’s one of the main advocates for stronger anti-bullying policies because he sees it happening all the time in the hallways, and Allison writes him so well that it’s like he’s right there in the room, leaning against his mop, a watchful eye on bullies.

I only fix a few commas and start a new paragraph when one of them looks too long. At the last sentence, though, I stop. I read the sentence over

— Хочу, щоб ти переслідував його, добре?

— Д.. добре, — заїкається він.

— Дочекайся, поки закінчиться урок. Покажи йому, що в мене є докази, що він порушив правила.

— Почекай, Еллісон, ти зберегла вміст сміттевого баку для переробки? — втручається Роуен.

Вона виглядає здивовано. — Так, а що?

Вона серйозно?

Роан сміється, але приховує це за кашлем. — Добре. Журналіст завжди має підтверджувати свої твердження.

Він піднімає рукав, щоб подивитись на годинник.

— Чому б нам не закінчити нараду та одразу не приступити? Бао, ось тобі дещо для початку редагування. Спробуй закінчити.

Він простягає мені коричневу папку, я встаю та беру її.

Спробуй?

Кретин.

Ми ще маємо понад півгодини, а Роан не вірить, що я зможу опрацювати п’ятисотслівну статтю. Не помічаючи образи, він відступає у свій кабінет, що прилягає до редакції.

Еллісон відштовхує стіл стегном, створюючи собі вихід. Вона відсуває Луїджі, головного редактора, щоб знайти спосіб заповнити те, що раніше було секцією коміксів. Виявляється, художник цих коміксів з’явився на одному занятті, отримав завдання від Еллісон, а потім перейшов на курс графічного дизайну.

Я поринаю в статтю Еллісон про проблеми булінгу та порівняння наших статистик із загальнонаціональними. Вона вміє писати, знає, коли зупинитися, і влучно підкреслює деталі. Вона талановита. Вона цитує Хала, прибиральника, який є одним із головних прихильників жорсткіших антибулінгових політик, адже він постійно спостерігає за цим у коридорах. Еллісон так добре його описує, що здається, ніби він стоїть прямо в кімнаті, спершись на швабру, пильно стежачи за хуліганам.

Я виправляю лише кілька ком, починаю новий абзац, коли він виглядає надто довгим. Але на останньому реченні я зупиняюся. Читаю

and over again and it just feels... weird to me. I can't put my finger on it, so I let my pen linger there, a red dot bleeding through the page. But still, it's one word. One word won't ruin a piece. And Allison's probably not going to like the fact that I'm questioning—even if it's a small bit—her article.

The hallway bell dismisses us, thankfully. Allison is yelling out the next deadline for articles. When she walks past me, I hand back her article. "It's really good." Then I'm free, but not really, since I have work.

"Wait."

I turn.

"You're lying." She peers at the paper... at the red dot that I left. "You hesitated here. Why?"

It's unnerving to see a girl my age use the same withering glance as my mom.

"I don't know."

"What do you mean, you don't know?" she demands.

Now she's annoying me. I snatch the paper back and stab at the paper. "Maybe cut this word and replace it with an adjective. I just think you need a stronger one. Plus the word is repeated earlier in the article."

A long pause falls between us. I swear I hear the clock ticking. *Did I just say that?* "Thank you," Allison says. She looks like she's trying not to grimace.

I grab my things. My adrenaline's pumping, like I just finished a mile. I feel good—being right about something for once.

I'm the only one left in the room, so I leave... before running into someone.

"Sorry!" a girl says.

Linh.

його знову й знову, і воно здається мені... дивним. Не можу зрозуміти чому, тож лишаю ручку на сторінці, червона крапка просочується крізь папір. Але ж це лише одне слово. Одне слово не зіпсує текст. І Еллісон, мабуть, не буде рада, що я сумніваюся — навіть трохи — у її статті.

На щастя, дзвінок у коридорі оголошує закінчення уроків. Еллісон голосно оголошує наступний дедлайн для статей.

Коли вона проходить повз мене, я повертаю їй її статтю:

— Вона справді хороша.

Потім я вільний — але не зовсім, бо на мене чекає робота.

— Зачекай.

Я обертаюся.

— Ти брешеш, — вона пильно дивиться на папір... на червону крапку, яку я залишив. — Ти тут вагався. Чому?

Неприємно спостерігати, як дівчина мого віку кидає той самий пронизливий погляд, що й моя мама.

— Не знаю.

— Що ти маєш на увазі, кажучи, що не знаєш? — вимагає вона.

Я вже роздратований. Хапаю папір і вдаряю по ньому ручкою.

— Може, не писати це слово й замінити його на прикметник. Я просто думаю, що потрібне сильніше слово. До того ж це слово вже зустрічається раніше в статті.

Між нами настає довга пауза. Клянусь, я чую, як цокає годинник. *Чи я справді це сказав?*

— Дякую, — каже Еллісон. Виглядає, ніби намагається не скривитися.

Я хапаю свої речі. Адреналін б'є через край, ніби я щойно пробіг милью. Відчуваю себе добре — хоч раз я в чомусь виявився правий.

Я залишаюся в кімнаті останнім, тож виходжу... і майже одразу врізаюся в когось.

— Вибач! — каже дівчина.

Це Лінь.

“Uh, no that’s fine.” My mouth feels numb. I can’t find any other words to say because of the way she’s looking at me, wide-eyed, indecisive—everything that I’m probably feeling right now.

I do the only thing I can think of:
I run away.

Chapter 4
Linh

“Hey, what are you doing here?” Ali asks as she leaves room 436 with her backpack. Strands of her hair have escaped her braid, but she hurriedly brushes them aside. I didn’t expect to see her because I knew she had study hall; she should be home right now, which makes me jealous even thinking about it. I would have given anything to have a break before going to work. A time where I can just think and not be around people, like I am all day.

“Grabbing paint for Yamamoto,” I tell Ali. When I’d gotten to the studio upstairs, she shouted from the back, asking me to drop by the old art room downstairs because she left behind a few things during the move.

Thinking everyone had emptied from the room by now, I walk through the door... until I collide with Bào. His eyes widen.

“Sorry!”

Why do I sound like a squeaky first grader? He’s a head taller than me, which shouldn’t surprise me—puberty and all—but having always seen him across the street from the restaurant, I never noticed his height.

“Uh, no that’s fine.” He slips past me, then nearly bolts down the hallway, away from us. Away from me. Which shouldn’t bother me so much, since I would probably do the same in his shoes, but it does. I glance at Allison to see if she noticed the weird exchange—she usually does with things like this—but surprisingly, she’s watching Bào, looking like she has something to say.

“I’m not sure I like that kid.”

— Ні, все гаразд, — кажу я.

Мій рот ніби онімільий. Не можу знайти інших слів через те, як вона на мене дивиться: широко відкриті очі, невпевненість — усе те, що, мабуть, я зараз відчуваю.

Я роблю єдине, що можу придумати.
Втікаю.

Розділ 4
Лінь

— Гей, що ти тут робиш? — запитала Еллі, виходячи з кабінету 436 з рюкзаком на плечі.

Прядки її волосся вислизли з коси, але вона поспіхом заправила їх назад. Я не очікувала її тут побачити, адже знала, що у неї перерва; вона мала бути вдома зараз, і лише думка про це викликала в мені заздрість. Я б віддала все, аби мати хоч коротку перерву перед роботою — час, коли можна просто подумати і ні з ким не спілкуватися, як це доводиться робити цілий день.

— Забираю фарби для Ямамото, — відповіла я. Коли дійшла до студії, вона крикнула ззаду, просячи зайти до старого арт-класу вниз, бо під час переїзду залишила там кілька речей.

Думаючи, що всі вже вийшли з кімнати, я проходжу крізь двері... аж поки не врізаюсь у Бао. Його очі широко розкриваються.

— Вибач!

Чому я звучала, як писклявий першокласник? Він на голову вищий за мене, що не мало б мене дивувати — пубертат і все таке — але, завжди бачучи його через дорогу від ресторану, я ніколи не помічала його зросту.

— Ні, все гаразд, — він прослизає повз мене, а потім майже втікає, подалі від нас. Подалі від мене. Мене це не мало б так зачіпити, адже на його місці я, мабуть, зробила б те саме, але все одно...

Я кидаю погляд на Еллісон, щоб перевірити, чи помітила вона цю дивну ситуацію — зазвичай вона помічає такі речі — але, на диво, вона дивиться на Бао, наче хоче щось сказати.

— Мені не подобається цей хлопчисько.

“Bào?” I spot the canary-yellow paint by the sink and grab it while Allison talks at me.

“Yeah, him. On one hand, he’s clearly lazy and doesn’t give a shit about journalism. On the other hand, he found a mistake in my article that even *I* missed.”

“Oh, wow, he found a *mistake*,” I say mockingly. We walk down the hall together, toward the art room. With school letting out at the end of the day, it’s chaotic. Elbows and shoulders crash against me, and the smells of Axe, sweat, and sweet Victoria’s Secret perfume hit me all at once. Loud rap and pop music float from the earbuds of my classmates. Teachers fast-walk with their heads down and dodge students TikToking random sketches.

“I’m serious! It’s been read, like, three times by Rowan. Bào has a good eye. But I don’t think he cares—or knows. Which is annoying.”

“His parents own that restaurant across from me, you know.” I’ve told Allison about the feud in general, how it doesn’t really make sense and all that, but I’ve never really mentioned Bào. Or our time at the temple together. Some things aren’t worth mentioning; they sound and feel better as memories locked inside your brain.

“No way! He’s *that* Nguyễn? No wonder you guys freaked out.” I smile. I knew it; even if she didn’t react in the moment, of course she’d catch that. “That’s a tragedy. He’s kind of cute. And he’s taller than you, which is good.”

Good? She doesn’t explain why. “One minute you say you hate him”

“Obviously you’re not listening. I said I don’t *know* if I like him. But I know how to appreciate someone’s aesthetics.”

“Aesthetics?”

“C’mon. That hair?”

Silently, I agree.

— Бао? — я помічаю канарково-жовту фарбу біля раковини і беру її, поки Еллісон щось говорить.

— Так, він. З одного боку, він ледачий і йому байдуже до журналістики. З іншого боку, він помітив помилку в моїй статті, яку навіть *я* пропустила.

— О, вау, він знайшов *помилку*, — кажу я насмішливо. Ми йдемо коридором разом у напрямку до кімнати мистецтва. Наприкінці уроків у школі панує хаос. Лікті та плечі вриваються в мене, а запахи *Axe*, поту та солодких парфумів від *Victoria’s Secret* б’ють одразу. З навушників однокласників лунає гучний реп та поп. Вчителі швидко йдуть, опустивши голови, уникаючи учнів, які знімають випадкові скетчи для TikTok.

— Я серйозно! Роан уже прочитав це, здається, тричі. У Бао гострий зір. Але я не думаю, що йому важливо — або що він взагалі знає. І це драгує.

— Його батьки власники того ресторану навпроти мене, знаєш. Я вже розповідала Еллісон про їхню суперечку загалом, про те, що вона насправді не має великого сенсу і все таке, але ніколи не згадувала Бао. Чи про проведений час разом у храмі в дитинстві. Деякі речі не варто озвучувати; вони звучать і відчуюються краще як спогади, замкнені всередині твого мозку.

— Та ну! То він і є той Нгуєн? Не дивно, що ви так злякалися. Я усміхаюся. Я так і знала: навіть якщо вона не відреагувала, то це не значить що не зрозуміла.

— Це ж трагедія. Він навіть трохи симпатичний. І він вищий за тебе, а це добре.

Добре? Вона не пояснює, чому.

— Одну хвилину ти кажеш, що ненавидиш його.

— Очевидно, ти не слухаєш. Я сказала, що не знаю, чи він мені подобається. Але я знаю, як оцінити чийсь естетику.

— Естетику?

— Давай. Взяти, до прикладу, його зачіску.

Я погодилась.

Yamamoto's room is a forest of easels, with white canvases of all sizes, their pictures all works-in-progress. This side of the school gets the best lighting, not only for drawing, but also for feeding the hanging plants by the windows. Yamamoto is closer to the back and sits cross-legged on a stool, yet manages to look completely relaxed. Her nose practically touching the canvas, she dabs whatever she's working on with a wet sponge. She has a streak of forest-green paint on her cheek.

A tattooed Asian wasn't a familiar concept growing up, so meeting someone like her was so cool. She's not posing, either; the tattoos t her. She can say the word "bullshit" in a classroom without a problem.

"Here you go," I say, handing her the jug.

"Ah, perfect. Canary yellow, just what I need." She sets it down on the ground. "How's my old lair lookin'?"

"Weird to see all the computers there. And the room looks smaller."

"That's what I think too. You know, even though I complained a lot last semester, the move was actually a good thing. Look at all the space!" She opens her arms wide. I laugh because I love it when she smiles. Not that she's so serious in class, even if she has the authority to be. But when it's just us, she acts like an older sister—sans the weird, unnecessary biological facts Evie likes to point out.

She claps her hands together. "Okay. Give it here."

I let her see my homework assignment again. I ended up finishing it after work, at midnight. That's when I usually do my art—with a desk lamp as my only light source and bass-heavy electronica thrumming in my ears. It makes me feel peaceful and zoned in.

"So are you going to the exhibition?"

Left turn.

"Wait, what?"

Кабінет Ямамото нагадує ліс мольбертів: білі полотна різного розміру, всі роботи ще в процесі. Ця частина школи має найкраще освітлення — не лише для малювання, а й для того, щоб поливати підвісні рослини біля вікон. Ямамото сидить ближче до задньої стіни, схрестивши ноги на табуреті, але виглядає абсолютно розслаблено. Ніс майже торкається полотна, вона промакує мокрою губкою те, над чим працює. На її щоці — смуга фарби кольору лісового зеленого.

Азіат з тату не був звичною річчю в моєму дитинстві, тому зустріти когось на її кшталт було дуже круто. Татування відображають її саму. Вона може сказати слово "дурниця" в класі без жодних проблем.

— Ось, тримайте, — подаючи їй баночку.

— Ах, ідеально. Канарково-жовтий, саме те, що мені треба. Вона ставить її на підлогу.

— Як виглядає моє старе лігво?

— Дивно бачити там усі комп'ютери. І кабінет здається меншим.

— Я теж так думаю. Знаєш, хоча минулого семестру я багато нарікала, переїзд насправді виявився хорошою річчю. Подивись на весь цей простір! Вона широко розкидає руки. Я сміюся, бо мені подобається, коли вона усміхається. Не те щоб вона була надто серйозною на уроках, навіть якщо має бути такою. Але коли ми самі, вона поводить як старша сестра — без тих дивних, зайвих біологічних фактів, які любить згадувати Еві.

Вона з'єднує руки в долоні.

— Добре. Дай сюди.

Я знову даю їй подивитися своє домашнє завдання. Я закінчила його після роботи, опівночі. Саме тоді я зазвичай займаюся мистецтвом — з настільною лампою як єдиним джерелом світла та електронною музикою з глибокими басами в навушниках. Це дає мені відчуття спокою та концентрації в решті-решт.

— То ти збираєшся на виставку?

Неочікуваний поворот.

— Почекайте, що?

She sets down my sketchpad and I follow the movement. Suddenly the conversation is turning to me.

“At the museum I mentioned. It’d be good for you. You should really go.”

“Um, yeah. I think I will.” I bite my lip at the lie.

“Your parents don’t know, do they.” A statement, not a question.

The flyer that I made floats back into my mind, September thirtieth haunting me. I sigh. “No. I still haven’t asked my parents.”

Yamamoto knows a bit about my family and what it’s like to work at a restaurant, since she’s lived some of it. Her mother owned a Japanese fusion restaurant for half of her childhood before retiring. But because her parents were also artists on the side, she can’t truly relate to my dilemma.

I lean in on my elbows, listening as she continues with her critique. Yamamoto shares the same language as me. No one else in my life can teach me about light and shadow and how they fall on objects. Ba’s unlikely to sit still long enough to watch shadows. He’d only think of it as wasting time. “*Ba không có thì giờ!*” Which is actually his usual excuse for things he’d rather avoid doing, like fixing something broken at home or running errands for the restaurant. My mom *loves* that.

And the few times I’ve talked about art class with my mom, there’s some words and feelings that I can’t translate into Vietnamese. Like, orange is *màu cam*, but then there’s also burnt orange and cider orange. Direct translations don’t work.

My phone vibrates in my pocket, bursting the bubble ensconcing me and Yamamoto. “Ugh, sorry, I’m late for work.”

“Okay, but wait.” Yamamoto crosses the room to her desk and removes a packet from her drawer. “I know I’ve mentioned this before, but I wanted to make sure you don’t forget about it.”

Вона кладе мій альбом для малюнків, і я слідкую за рухом. Раптом розмова починає стосуватися мене.

— У той музеї, про який я казала. Було б чудово. Тобі справді варто піти.

— Ем, так. Думаю, піду, — кусаю губу через брехню.

— Твої батьки не знають, чи не так, — твердження, а не питання.

Флаєр, який я зробила, повертається у мою пам’ять, і 30 вересня переслідує мене.

— Ні. Я досі не запитала у батьків.

Ямамото знає про мою родину та як це — працювати в ресторані, адже вона пережила щось подібне. Її мати володіла японським ф’южн-рестораном половину її дитинства, перш ніж вийти на пенсію. Але оскільки її батьки теж займалися мистецтвом у вільний час, вона не може повністю зрозуміти мою дилему.

Я спираюся ліктями, слухаючи, як вона продовжує давати свою критику. Ямамото говорить тією ж мовою, що й я. Ніхто інший у моєму житті не може навчити мене про світло й тінь та про те, як вони падають на предмети. Тато навряд чи довго всидів би на місці, щоб спостерігати тіні. Він би просто вважав це марнуванням часу. “У па немає часу!” — його звичайна відмовка для речей, яких він волів би уникати, наприклад, ремонтувати щось вдома або виконувати доручення для ресторану. Моїй мамі це дуже “*подобається*”.

А кілька разів, коли я розмовляла з мамою про уроки мистецтва, були слова та відчуття, які я не могла перекласти в’єтнамською. Наприклад, помаранчевий — це *màu cam*, але є ще темно-помаранчевий і яблучно-помаранчевий. Прямі переклади не працюють.

Мій телефон вібрує в кишені, розірвуючи той маленький кокон, у якому я була з Ямамото.

— Ух, вибачте, я запізнююсь на роботу.

— Добре, але почекай. Ямамото переходить кімнату до свого столу і дістає з шухляди пакет.

— Я знаю, що вже згадувала про це раніше, але хотіла переконатися, що ти не забудеш.

The Scholastic Awards. Each year, high school students submit their best works in art and writing. There are local awards, then there are national ones called Gold Keys, judged by the best in the business, and the winner gets recognition at Carnegie Hall in New York, and even some scholarships.

“I’m telling you. Keep your eye on this. You have a chance.”

“Really?”

Yamamoto smiles. “Absolutely. And, hey, maybe it’ll help your parents see the value in what you’re doing. They can’t say no to money. But first step: Just make sure you check out the exhibition, okay? I know you have a lot of things riding on you, but I don’t want you to forget about yourself. About what *you* want. This is *your* year.”

“Yeah, sure.” Dread sits at the bottom of my stomach, and her heavy gaze on my back pushes me through the door, out into the hallway.

Нагорода *Scholastic*. Щороку старшокласники подають свої найкращі роботи з мистецтва та письма. Є місцеві нагороди, а є національні, які називаються *Gold Keys*, їх оцінюють найкращі у цій сфері. Переможець отримує визнання в *Carnegie Hall* у Нью-Йорку, а також деякі стипендії.

— Я тобі кажу. Слідкуй за цим. У тебе є шанс.

— Справді?

Ямамото усміхається.

— Абсолютно. І, можливо, це допоможе твоїм батькам зрозуміти цінність того, що ти робиш. Вони не зможуть сказати “ні” грошам. Але перший крок: просто переконайся, що відвідаєш виставку, добре? Я знаю, що на тобі багато чого тримається, але я не хочу, щоб ти забула про себе. Про те, чого ти *хочеш*. Це *твій* рік.

— Так, звісно.

Через жах в мене, наче скрутило живота, а її пильний погляд на моїй спині підштовхує мене до дверей, на коридор.

Chapter 2 Features of reproducing deviant speech by members of the Vietnamese diaspora

2.1 Authorial Background, Textual Characteristics, and Genre Specificity

Loan Le is the author of *A Phở Love Story*, a romantic comedy for young adults. She was born in Vietnam but raised in the United States, specifically in Southern California. She is a Vietnamese-American writer, and her life experience of immigrant culture has greatly influenced her work, particularly the novel *A Phở Love Story*, because, as the author herself said, “The story is universal even if it is about the Vietnamese-American experience” (Le, 2024, 02:15). Since 2016, she has been working as a senior editor in the publishing division of Atria Books, part of the American publishing house Simon & Schuster, which specializes in publishing fiction and non-fiction, and she combines her editorial work with her writing career. According to Simon & Schuster, “She graduated with a bachelor's degree in journalism from Fairfield University in 2014, where she later earned her MFA in fiction” (Simon & Schuster, 2026).

Loan Le considers conflicts, plot developments, and genre combinations to be important components of text structure. In her YouTube interview, she notes that “Happy stories are boring — there must be struggle and drama” (Le, 2024, 18:10). This emphasizes that she does not particularly like simple plots without any major conflict. According to her words in the same interview, a story must contain three main components: “Every story needs desire, obstacle, and plan” (Le, 2024, 1:12:45). Or, if we take into account her mini-biography on the Simon & Schuster website, it states that, “Loan loves genre-bending works; if a novel can be pitched as ‘Part X, Part Y, and Part Z,’ then it's probably meant for her” (Simon & Schuster, 2026). Now we will look at what romantic novels are and why they are very popular nowadays.

By definition, a romance novel is a work of fiction that focuses on the themes of love and romantic relationships between the main characters, feelings, and emotional relationships: “A romance novel is a fiction book from a genre of popular literature that focuses on the themes of love and romantic relationships” (Britannica, 2024). According to the Cavannagh, romance novels currently rank fifth among 50 genres of different books (Cavannagh, 2026). Authors often use this genre as the main or secondary storyline in their books because they not only have commercial value but also create the desired emotional experience for the reader, since “it's more than a feeling — it's what readers WANT to feel” (Montague, 2020, para. 2).

It originated in the 18th-19th centuries, before the romance novel proper came out, you had individual novels with romantic plots — such as *Pamela; or Virtue Rewarded* (1740), *Pride and Prejudice* (1813) was a literary novel that served as a precursor to what would become the fiction genre of romance, focused primarily on romantic relationships, especially female protagonists and their inner lives. Romance novels were new and exciting, offering a world that had not been written about before. The novels of this genre have historically depicted male characters who regarded women, if not as complete equals, then at minimum as individuals of substance and worth — men whose affection for the heroines was profound and sincere. The female protagonists of romance fiction were portrayed as leading lives of greater dimension and agency than the domestic roles of wife and mother alone could afford.

This fundamental appeal remains largely unchanged in the contemporary literary landscape. Women continue to be drawn to romance novels as a means of engaging with themes of love and aspiration — themes that occupy a central place in the broader human experience. The genre's enduring popularity may be attributed, in no small part, to the reader's capacity for identification with the central character, allowing for a sense of personal immersion in narratives that resonate on an emotional level. As Helen Taylor, Professor of English at the University of Exeter, says, “modern romance puts women at the center of the narrative” (Taylor, 2020, para. 16).

Additionally, romantic fiction is not a single genre, but an extensive system of subgenres, each with its own audience, history, and uniqueness. The most popular and established are historical novels (and the Regency romance subgenre), where the plot unfolds in the past, during the Regency period (1811-1820). As Kay Mussell noted in her study of romance formulas, the fictional historical setting often attributes obstacles to love to the power dynamics of a patriarchal society that devalues women's emotions and desires (Mussell 1984, p. 69, as cited in Regis 2003). Examples of this are the *Bridgerton* series by Julia Quinn (2004) and *Remember That Day* (2026) by Mary Balogh. Paranormal romance – in this genre, one or both partners are supernatural beings, examples of this are the *Zodiac Academy* series (2019) and *The Vampire Diaries* (1991). Presumably one of the most popular subgenres today is Dark Romance, which gets its name from the plot, which often describes the darkest themes such as violence, captivity, questionable consent, and coercion, as Katie Deane describes it “Dark romance often ties the obstacles to the lovers’ union to the mechanisms and emotional traces of power’s forceful exertion” (Deane, 2026). Examples of this genre include *Haunting Adeline* by H.D. Carlton (2021) and *Twist Me* by Anna Zaires (2015). One of the most dynamically growing areas of contemporary romantic prose is LGBTQ+ romance — a generalised name for novels that focus on relationships between people of the same sex or members of the LGBTQ+ community. Commercially, the subgenre has seen remarkable expansion: from May 2016 to May 2021, sales of LGBTQ+ romance grew by 740 (Altman & James, as cited in *The Conversation*, 2023). Examples of this include *All For The Game* (2013) and *Grandmaster of Demonic Cultivation* (2016).

Thus, the romantic novel is a complex, dynamic and socially significant genre that reflects not only individual emotional experiences but also broader cultural, ideological, and historical transformations. Moreover, the genre demonstrates remarkable adaptability, continuously evolving in response to shifting reader expectations and socio-cultural contexts.

The novel *A Phở Love Story* by American author of Vietnamese descent Loan Le was published in 2021 by Simon & Schuster and immediately gained widespread recognition among both the general public and in academic discussions about the new wave of Asian-American romantic prose. Aimed primarily at teenage and young adult readers, its thematic depth and cultural richness make it an interesting subject for a wider literary audience. The novel *A Phở Love Story* demonstrates the author's cultural experience through Vietnamese-American teenagers. She also notes that writing the text is a complex and multi-stage process: “Revision can take longer than writing the first draft” (Le, 2024, 05:42). Therefore, returning to the novel in the next paragraph, the main plot will be outlined.

This is a story about two Vietnamese-American teenagers, Linh Mai and Bảo Nguyễn, who live in California and find themselves in a complicated relationship against the backdrop of an old family conflict. This text belongs to contemporary youth literature and reflects the trend in the development of diasporic prose, which combines romantic narrative with sociocultural issues. The central theme of the novel is the problem of forming a dual cultural identity, which manifests itself through the interaction between ethnocultural memory and the processes of social integration in American society. The central plot is built around the love story of two teenagers whose families have long owned competing restaurants specializing in traditional Vietnamese pho soup. Family conflict becomes a socio-cultural barrier to the development of the relationship between the characters. As the plot develops, the main characters gradually break free from family stereotypes. Food symbolism plays a special role in the novel as a cultural marker of memory, heritage, and national identity. Pho is not only an element of gastronomic culture, but also a metaphor for the connection between generations and the historical experience of migration.

In addition to the love story, the work raises the issue of intergenerational conflict. The older generation seeks to preserve traditional values and the family business, while the younger generation seeks a balance between cultural heritage and personal autonomy. Thus, the novel demonstrates the process of forming a hybrid identity characteristic of young representatives of the diaspora (Le Loan, 2021).

Thus, Loan Le's *A Phở Love Story* is a multi-layered cultural and artistic text that combines elements of romantic narrative, cultural identity, psychological depth of characters, and universal themes of love and family, representing the processes of forming a modern diasporic identity. Drawing attention to the following quote, we can conclude that the cultural significance of a literary work lies in the interaction between the text and the reader: “Books find their readers, readers find the books” (Le, 2024, 52:30).

2.2 Methods of distributing deviant statements by members of the Vietnamese diaspora

As previously mentioned in the text, the author of the book *A Phở Love Story* is an American of Vietnamese origin, so this chapter will focus on the peculiarities of reproducing the deviant speech of representatives of the Vietnamese diaspora. First, it is necessary to note what deviant means according to the Cambridge Dictionary, deviant is used to describe a person or behavior that is not usual and is generally considered to be unacceptable (Cambridge Dictionary, 2026). In a broader context, deviant speech is understood as any deviation from the norms of the languages of a particular country. However, when mentioning the diaspora, this term has a different meaning, since representatives of this group are formed at the intersection of at least two languages.

The Vietnamese diaspora in the United States is a particularly illustrative subject of study. According to Im, an estimated 2.3 million people in the United States identified as Vietnamese in 2023 (Im, 2025). Their speech has unique features such as code-switching, lexical borrowings, and phonetic strategies that do not fit into the norms of either language separately. These features are reflected in the contemporary Vietnamese-American novel *A Phở Love Story*, where they serve not only a characteristic but also an ideological function, as they help the reader understand how the process of acculturation actually takes place.

According to the Gerald Stell code-switching is the overt alternation between languages or varieties in speech (Stell, 2019). In this novel, English consistently functions as the “native” language for the main characters of the second generation, Bao and Linh, while Vietnamese serves as the built-in language. For the parents, the first generation, the main characters, the opposite is true: Vietnamese is their “native” language, which is not surprising, as they use it more often when talking to each other and others, while English serves as an “built-in” language and is used only to refer to objects and concepts that belong specifically to the American sphere. Take, for example, the part of the text where the mother of the main character, enters a restaurant and switches from Vietnamese (*Con đang làm gì đó*) to English (*Why are the tables still dirty?*), a change of language that can be attributed to an increase in emotional intensity or parental authority.

The main characters mostly use a slightly different language switch. Bao and Linh use English as a basis, but retain Vietnamese terms to denote kinship: *Mẹ*, *Ba*, *Con*, which mean *mother*, *father*, and *child*; exclamations *Trời ơi*, *Giỏi quá* – *oh my God*, *well done*; and culturally specific units such as *đở ẹc* and *cũng được* – *terrible*, *so-so*, which do not convey the same meaning as if they were said in English. These word insertions are not gaps in the English language for Bao and Linh, but serve as means of expressing concepts when English offers only approximate equivalents.

Vietnamese is a tonal language belonging to the Mon-Khmer language family (Martin, n.d.). There are six tones, including level, falling, rising, rising-falling, falling-rising, and heavy. The tonal system is one of the most striking and important features of the phonological deviation of native Vietnamese speakers. Vietnamese is widely recognized as one of the most tonally complex languages in the world, with its Northern dialect employing six tones distinguished by pitch contour, voice quality, and phonation type. In the speech of heritage speakers, tonal distinctions may be neutralized, simplified, or replaced by intonation patterns borrowed from English (Tjuka

et al., 2024). Such mergers, when occurring in the speech of diaspora heritage speakers, may remain intelligible within the heritage community but present comprehension difficulties for speakers of standard Vietnamese (Tjuka et al., 2024).

Beyond phonology, grammatical interference represents a second important dimension of deviant speech in Vietnamese diaspora communities (Tang, 2007). Vietnamese, like English, is an analytic language, in that its grammar relies primarily on word order and sentence structure rather than morphological inflection. However, the two languages differ in important ways: Vietnamese has no inflectional morphology, and grammatical relations are expressed exclusively through word order, whereas English retains a degree of morphological marking. The pronoun system is particularly complex: unlike in English, where pronouns have fixed referential meanings, in Vietnamese, pronoun forms vary from the first person to the second depending on the context, and the choice of pronoun reflects social hierarchy, age, gender, and the degree of closeness.

Deviant speech in the Vietnamese diaspora community has many lexical borrowings and adaptations between the two languages. In his comprehensive review of bilingualism research, Li Wei identifies three primary mechanisms of lexical contact: borrowing, code-switching, and calques (Wei, 2007). All three mechanisms are found in the speech of Vietnamese Americans, although code-switching is the most common and the most pronounced from a sociology of language perspective.

Therefore, we have concluded that deviant speech in the context of the Vietnamese diaspora is a complex, multi-layered phenomenon that has no connection to any particular linguistic feature. Code-switching, phonology, and borrowing interact to form a unique form of communication with its own conditions.

2.3 Linguistic and stylistic analysis of translation and translation strategies

In this subsection, we will analyze in detail the translation and the translation techniques that were used. In literary translation, it is important not only to convey the meaning of the original, but also to reproduce stylistic features and cultural realities. In the novel *A Phở Love Story*, the author actively uses Vietnamese words, colloquial abbreviations, and stylistically marked language units, which creates an atmosphere of multilingualism and emphasizes the cultural identity of the characters.

As mentioned, code-switching was used in the text, which poses the greatest difficulty for translation into any target language. The most systematic instance of code-switching in the novel is the use of Vietnamese kinship address terms, which carry both grammatical and sociopragmatic weight absent in their English counterparts. Consider the following examples:

(1-s) “*Anh, do you know what they're doing across the street?*” (Le, 2021, p. 6) – (1-t) “*Ан, ти знаєш, що вони там роблять через дорогу?*” (Transl. – A. C).

The Vietnamese system of forms of address — Anh. In the comparative terminology system, this corresponds to borrowing: the phonetic form of the Vietnamese form of address is borrowed directly.

(2-s) “*Con đang làm gì đó?... Why are the tables still dirty?*” (Le, 2021, p. 8) — (2-t) “*Con đang làm gì đó ... Чому столи досі брудні?*” (Transl. – A. C).

The speaker switches to English “Why are the tables still dirty?” because it expresses authority and directness, signaling a shift from casual family tone to a more demanding, formal one.

Amplification, according to Merriam-Webster: America's Most Trusted Dictionary is used for the details to which the statement expands (“Amplification” 2024).

(3-s) “*the mirrors are fingerprint-less and—yes—hoisin-less*” (Le, 2021, p. 8) – (3-t) “*дзеркала — без відбитків і, без плям від соусу хойсин*” (Transl. – A. C).

Linguistic amplification is used because the compact authorial neologism “hoisin-less” is expanded into the explanatory phrase “без плям від соусу хойсин”

(4-s) “*a storm on her face*” (Le, 2021, p. 6) – (4-t) “*на її обличчі читалась справжня буря емоцій*” (Transl. – А. С).

Amplification is used because the concise metaphor “a storm” is expanded into the more descriptive phrase “справжня буря емоцій”.

(4-s) “*not a place for insults or threats or a potential bloodbath*” (Le, 2021, p. 9) – (4-t) “*це не місце для образ, погроз або потенційної кривавої розправи*” (Transl. – А. С).

Amplification is used because the single word “bloodbath” is expanded into the descriptive phrase “кривава розправа”.

(5-s) “*as close to great as you can get in terms of Vietnamese praise*” (Le, 2021, p. 13) – (4-t) “*максимально близьке до “чудово” в цій системі похвали*” (Transl. – А. С).

“В цій системі похвали” to explain the cultural context of Vietnamese indirect praise.

Particularization, Molina and Albir define it as the use of “a more precise or concrete term” (Molina & Hurtado Albir, 2002, p. 509):

(6-s) “*She's always a colorful blur*” (Le, 2021, p. 9) – (6-t) “*Вона завжди яскрава пляма*” (Transl. – А. С).

The English blur denotes something vaguely perceived, moving too fast to see clearly, word пляма which is more concrete and visually specific.

(7-s) “*Việt is the most chaotic neutral person I know*” (Le, 2021, p. 5) – (7-t) “*В'єт — індивідуаліст*” (Transl. – А. С).

Another technique used to translate this text is cultural adaptation, which is used to adapt the cultural realities of the audience so that readers can understand the exact meaning of the text or a reference to something, of course, if there is a Ukrainian equivalent for it:

(8-s) “*What is it?*” *Ali says, reaches over her SAT book to touch the picture*” (Le, 2021, p. 15) – (8-t) “*— Що це?*” — *каже Еллі й тягнеться через свій підручник для НМТ, щоб торкнутися малюнка*” (Transl. – А. С).

SAT has been replaced by the acronym НМТ, which is an adaptation: an American reality is adapted to its imaginary Ukrainian institutional counterpart.

(9-s) “*Con,*” *Ba calls for me*” (Le, 2021, p. 19) – (9-t) “*Доню,* — *кличе мене па*” (Transl. – А. С).

It can also be noted that the text uses a lot of Discursive Creation, which is used for indirect translation of the text, but conveys the same meaning as the original:

(10-s) “*BLECH.*” *Salty as hell*” (Le, 2021, p. 11) – (10-t) “*— ФУ!* — *Солона як морська вода*” (Transl. – А. С).

The English interjection BLECH is an onomatopoeic expression of disgust; its closest Ukrainian contextual equivalent is ФУ.

(11-s) “*She rushes into the restaurant, her flyaway hair alive*” – (9-t) “*Вона вривається в ресторан, її розвіяне волосся живе своїм життям*” (Transl. – А. С).

This is considered Discursive Creation because the phrase “her flyaway hair alive” is not a fixed expression and has no direct literal equivalent in Ukrainian.

(12-s) “*I waited for Buddha to come alive, chime in, like a referee...*” – (11-t) “*Я чекав, коли Будда оживе, втрутиться, як суддя*” (Transl. – А. С).

(13-s) “*my hair has a mind of its own*” (Le, 2021, p. 8) – (13-t) “*моє волосся живе власним життям*” (Transl. – А. С).

Not literal, creates a new figurative image in Ukrainian.

(14-s) “*Luckily gossip changes and some attention spans are short*” (Le, 2021, p. 13) – (14-t) “*На щастя, плітки змінюються, а люди забувають*” (Transl. – А. С).

Replaces the idea of “short attention spans” with a new, natural Ukrainian expression.

(15-s) “*stab paper with a crayon*” (Le, 2021, p. 10) – (14-t) “*наполегливо «колола» папір олівцем*” (Transl. – А. С).

Replaces the unusual verb-object image with a natural Ukrainian expression, preserving the childlike action creatively.

Transposition is a translation technique where the grammatical category changes between Source Text and Target Text without changing the meaning (Molina & Hurtado Albir, 2002, p. 509).

(16-s) *“Her eldest daughter and husband were just behind her”* (Le, 2021, p. 11) – (16-t) *“за її спиною стояли старша донька та чоловік”* (Transl. – A. C).

(17-s) *“Ali steals the last egg roll, always shooting me an impish grin”* (Le, 2021, p. 16) – (22-t) *“Еллі хитро мені підмигнула, коли цупила останній яєчний рулет”* (Transl. – A. C).

(18-s) *“He slips past me, then nearly bolts down the hallway”* (Le, 2021, p. 34) – (18-t) *“він прослизає повз мене, а потім майже втікає коридором”* (Transl. – A. C).

(19-s) *“Running, that’s what I remember”* (Le, 2021, p. 11) – (19-t) *“соус не псує вигляд стіни”* (Transl. – A. C).

Calque, is a translation technique where the structure of the source language is literally translated into the target language (Molina & Hurtado Albir, 2002, p. 509).

(20-s) *“Why do I sound like a squeaky first grader?”* (Le, 2021, p. 34) – (20-t) *“Чому я звучала, як писклявий першокласник”* (Transl. – A. C).

(21-s) *“Some things aren’t worth mentioning”* (Le, 2021, p. 35) – (21-t) *“Деякі речі не варто озвучувати”* (Transl. – A. C).

(22-s) *“They sound like memories locked inside your brain”* (Le, 2021, p. 35) – (29-t) *“спогади, замкнені всередині твого мозку”* (Transl. – A. C).

The last one is modulation, is a translation technique where the point of view or conceptual perspective changes between the source text and the target text, while the meaning stays the same (Molina & Hurtado Albir, 2002, p. 509).

(23-s) *“the bell shattering the slowness in the restaurant, ushering in more sticky hot air”* (Le, 2021, p. 6) – (30-t) *“дзвінок порушив тишу в ресторані, впускаючи ще більше в’язкого гарячого повітря”* (Transl. – A. C).

The meaning is preserved, but the way of conceptualizing the situation is shifted, which is characteristic of modulation.

(24-s) *“Me charges across the room”* (Le, 2021, p. 6) – (24-t) *“Ма вринулась в кімнату”* (Transl. – A. C).

(25-s) *“it’s not like the sauce makes our wall look worse”* (Le, 2021, p. 5) – (25-t) *“соус не псує вигляд стіни”* (Transl. – A. C).

The meaning stays the same, but it is expressed through a different conceptual framing (negative – simplified positive formulation)

(26-s) *“I’ve never stepped foot into the Mais’ restaurant”* (Le, 2021, p. 7) – (26-t) *“Я ніколи не був у ресторані родини Май”* (Transl. – A. C).

The meaning is preserved, but the concept is re-expressed in a simpler and more neutral way.

(27-s) *“It’s like you’re confused and asking, ‘Huh?’ except there’s an f. [...] it’s also like if you’re swearing and saying, ‘Fu—’”* (Le, 2021, p. 23) – (27-t) *“Це ніби ти намагаєшся сказати: ‘Хух’, тільки з звуком ф. [...] як коли лаєшся і кажеш: ‘Фу’”* (Transl. – A. C).

“Хух/Фу” замість “Huh?/Fu—” is modulation, because the point of view changes, but the content remains the same.

This section contains a systematic detailed analysis of the translation strategies used in the Ukrainian reproduction of deviant speech in Loan Le’s novel *A Phở Love Story*. Overall, they correspond to the orientation towards alienation, preserving markers of Vietnamese cultural and linguistic identity where structurally possible and applying strategies of functional substitution and compensation where structural differences between Vietnamese/English and Ukrainian make direct transfer impossible. These findings confirm that effective translation of deviant speech in diaspora literature requires not a single dominant strategy, but a fundamental combination of approaches, adjusted according to the specific linguistic level, cultural content, and narrative function of each instance of deviant speech.

Conclusions

This translation project the linguistic and stylistic features that shape the depiction of non-standard language among members of the Vietnamese diaspora in the young adult novel *A Pho Love Story*. In the first chapter, we analyzed the main features of contemporary romantic literature for young adults and highlighted that contemporary literary studies are increasingly focusing on multicultural narratives that combine emotional storytelling with cultural representation. The analyzed novel includes numerous linguistic and cultural elements that contribute to creating an authentic atmosphere and preserving the work's unique flavor. Moreover, the pragmatic strategies of managing reputation and indirect communication styles reflected in the Ukrainian translation of the novel play a significant role in conveying interpersonal relationships.

The translation of such features demands considerable linguistic and cultural competence, as even minor inexactitudes can distort the author's intent and influence the reader's understanding of the work. The main challenge is to convey Vietnamese cultural realities, phonological features, and emotionally charged expressions that are deeply rooted in the social and cultural traditions of the Vietnamese diaspora.

In the second chapter, we conducted a detailed analysis of linguistic features of deviant speech in *A Pho Love Story* and examined the strategies used to reproduce these features in the Ukrainian translation. Despite the difficulty of translating multicultural discourse and culture-specific linguistic features, the translation successfully conveys the emotional atmosphere of the original text while preserving its stylistic individuality and symbolic richness. The novel contains numerous examples of code-switching, informal language, culture-specific vocabulary, and communicative behaviors characteristic of the Vietnamese diaspora, all of which require careful adaptation during translation.

This study opens up a number of possibilities for further research. In addition, studies of perception focused on readers of the target language—specifically the Ukrainian audience—would provide empirical insights into how non-standard language in translation is perceived in terms of authenticity, readability, and cultural relevance. The intersection of diaspora literature and translation also invites analysis through the lens of postcolonial translation theory, particularly regarding the following questions: who translates, for whom, and with what ideological implications. The project of the linguistic and stylistic features of non-standard language in multicultural fiction contributes to a deeper understanding of how language reflects identity, cultural hybridity, and social experience. Furthermore, the analysis of the translation of *A Pho Love Story* expands the scope of Ukrainian translation studies by introducing contemporary Vietnamese-American literature into scholarly discourse.

List of references

1. amplification. (2024). In *Merriam-Webster Dictionary*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/amplification>
2. Altman, M., & James, A. (2023), What's behind the astonishing rise in LGBTQ+ romance literature? *The Conversation*.
3. Brunelle, M. (2017). Stress and phrasal prominence in tone languages: The case of Southern Vietnamese. *Journal of the International Phonetic Association*, 47(1). <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-the-international-phonetic-association/article/stress-and-phrasal-prominence-in-tone-languages-the-case-of-southern-vietnamese/13F3BF93FCA2C9BD365B2AC012C35B7D>
4. Cavannagh, M. (2026, March 9). *The ultimate list of book genres: 35 popular genres, explained*. Reedsy. <https://reedsy.com/blog/book-genres/>
5. Deane, K. (2026). Dark romance: An introduction. <https://doi.org/10.1080/23268743.2025.2586593>
6. Im, C. (2025, May 1). *Facts about Vietnamese in the U.S.* Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/race-and-ethnicity/fact-sheet/asian-americans-vietnamese-in-the-u-s/>
7. Le, L. (2021). *A Pho Love Story*. Simon & Schuster.
8. Martin, A. (n.d.). *Vietnamese language history and use*. Adopt Vietnam. <https://www.adoptvietnam.org/vietnamese/vietnamese-language.htm>
9. McElhearn, K. (2024, July 10). *Why are romance novels so popular?* Literature & Latte. <https://www.literatureandlatte.com/blog/why-are-romance-novels-so-popular>
10. Molina, L., & Hurtado Albir, A. (2002). Translation techniques revisited: A dynamic and functionalist approach. *Meta*, 47(4), 498–512. <https://www.erudit.org/en/journals/meta/2002-v47-n4-meta688/008033ar/>
11. Montague, E. S. (2020, November 5). *Why do people read romance novels? The answer is how you become a bestseller*. Medium. <https://medium.com/curious/why-do-people-read-romance-novels-the-answer-is-how-you-become-a-bestseller-54b4d9cfe4aa>
12. Mussell, K. (1984). *Fantasy and reconciliation: Contemporary formulas of women's romance fiction*. Greenwood Press.
13. Simon & Schuster. (2026, February 23). *Loan Le — Senior Editor*. Simon & Schuster Submission Selector. <https://editors.simonandschuster.com/editor/le-loan/>
14. Stell, G. (2019). *Code-switching*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/335858173_Code-switching
15. Tang, G. (2007). Cross-linguistic analysis of Vietnamese and English with implications for Vietnamese language acquisition and maintenance in the United States. *Journal of Southeast Asian American Education and Advancement*, 2(1). <https://docs.lib.purdue.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1085&context=jsaaea>
16. Taylor, H. (2020, March 16). *The unexpectedly subversive world of romance novels*. Literary Hub. <https://lithub.com/the-unexpectedly-subversive-world-of-romance-novels/>
17. *The Vietnamese with Kenneth Nguyen*. (2024, September 24). 373 - Loan Le - Author + Senior Editor [Video]. YouTube. <https://youtu.be/MeyhZEcTHJg>
18. Tjuka, A., Nguyen, T. T. H., Van de Vijver, R., & Spalek, K. (2024). Investigating the variation of intonation contours in Northern Vietnamese tones. *Frontiers in Education*, 9, Article 1411660. <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2024.1411660/full>
19. Wei, L. (2007). *The Bilingualism Reader* (2nd ed.). Routledge. <https://www.routledge.com/The-Bilingualism-Reader/Wei/p/book/9780415355551>

20. Козачук, А. М. (2023). Перекладацькі трансформації та прийоми: термінологічні виклики у перекладознавстві. *Нова філологія*, (89), 129–136.

Appendix A

